

A Duna Médiaszolgáltató Nonprofit Zrt.
„Duna World Rádió”
rádiós csatornájának

KÖZSZOLGÁLATI ÉRTÉK-VIZSGÁLATA

Budapest, 2020. október 6.

TARTALOMJEGYZÉK

RÖVIDÍTÉSJEGYZÉK ÉS ÉRTELMEZŐ RENDELKEZÉSEK.....	3
1. ÁLTALÁNOS ÖSSZEFOGLALÓ	5
2. A DUNA WORLD RÁDIÓ CSATORNA VIZSGÁLATÁRA VONATKOZÓ JAVASLAT ¹⁰	
3. A KÖZSZOLGÁLATI ÉRTÉK-VIZSGÁLAT FŐBB ELEMEINEK BEMUTATÁSA.....	24
4. A DUNA WORLD RÁDIÓ CSATORNÁRA VONATKOZÓ SZOLGÁLTATÁS-LEÍRÁS VIZSGÁLATA	37
5. A TESTÜLET DÖNTÉSE.....	48

RÖVIDÍTÉSJEGYZÉK ÉS ÉRTELMEZŐ RENDELKEZÉSEK

A közszolgálati érték-vizsgálatban szereplő fogalmak és rövidítések alatt az alábbiak értendők:

Eljárás: a közszolgálati érték-vizsgálat lefolytatására irányuló eljárás.

AVMS irányelv: az Európai Parlament és a Tanács 2010/13/EU irányelve (2010. március 10.) a tagállamok audiovizuális médiaszolgáltatások nyújtására vonatkozó egyes törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezéseinek összehangolásáról (kodifikált változat).

EBU: European Broadcasting Union (Európai Műsorszolgáltatók Egyesülete).

Közszolgálati érték-vizsgálat: a Közszolgálati Médiaszolgáltató által nyújtott vagy a jövőben indítani tervezett szolgáltatások közszolgálati jellegét és értékét, valamint a médiapiac sokszínűségére gyakorolt hatását feltáró, elemző vizsgálat.

Közszolgálati médiaszolgáltatás: a Közszolgálati Médiaszolgáltató által nyújtott audiovizuális és rádiós médiaszolgáltatás, hírügynökségi szolgáltatás, valamint internetes úton elérhetővé tett médiatartalmak szolgáltatása (Mttv. 203. § 31. pont).

Közszolgálati Médiaszolgáltató: a közszolgálati médiaszolgáltatás céljainak megvalósítására az Mttv. 84. § (1) bekezdésében nevesített médiaszolgáltató, azaz a Duna Médiaszolgáltató Zártkörűen Működő Nonprofit Részvénytársaság (Mttv. 203. § 32. pont).

Lineáris médiaszolgáltatás: a médiaszolgáltató által nyújtott, műsorszámok műsorrend alapján történő egyidejű megtekintését, illetve meghallgatását lehetővé tevő médiaszolgáltatás (Mttv. 203. § 36. pont).

Médiaszolgáltatás: önálló, üzletszerűen – rendszeresen, nyereség elérése érdekében, gazdasági kockázatvállalás mellett – végzett gazdasági szolgáltatás, amelyért egy médiaszolgáltató szerkesztői felelősséget visel, amelynek elsődleges célja műsorszámoknak tájékoztatás, szórakoztatás vagy oktatás céljából a nyilvánossághoz való eljuttatása valamely elektronikus hírközlő hálózaton keresztül (Mttv. 203. § 40. pont).

Médiatanács: a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság Médiatanácsa.

Mttv.: a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény.

MTVA: Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap.

Rádiós médiaszolgáltatás: olyan médiaszolgáltatás, amely hangok sorozatából álló műsorszámokat mutat be (Mttv. 203. § 58.).

Szabályzat: a Médiaszolgáltatás-támogató és Vagyonkezelő Alap vezérigazgatójának 49/2017. számú és a Duna Médiaszolgáltató Nonprofit Zrt. vezérigazgatójának 8/2017. számú utasításával elfogadott közszolgálati érték-szabályzat.

Tematikus médiaszolgáltatás: az a médiaszolgáltatás, amely lineáris médiaszolgáltatás esetében a napi műsoridő, lekérhető médiaszolgáltatás esetében a közzétett műsorszámok összesített időtartamának nyolcvan százalékában egymáshoz hasonló tematikájú műsorszámokat tesz közzé, mint például a hír- és politikai tájékoztató műsorszámok, a kiskorúaknak szóló műsorszámok, a sportműsorszámok, a zenei műsorszámok, ismeretterjesztő műsorszámok, valamely életmódot bemutató műsorszámok (Mttv. 203. § 67. pont).

Testület: a Szabályzat alapján a közszolgálati érték-vizsgálat lefolytatásával megbízott Közszolgálati érték-testület.

1. ÁLTALÁNOS ÖSSZEFOGLALÓ

1. 1. Bevezetés

A Közzolgálati Médiaszolgáltató és az MTVA vezérigazgatója 2019. január 31. napján kelt levelében a „Duna World” és a „Duna World Rádió” médiaszolgáltatások 2019. évi vizsgálatára tettek javaslatot.

A Testület 2019. február 26. napján hozott döntésével – elfogadva a Közzolgálati Médiaszolgáltató és az MTVA vezérigazgatójának közös javaslatát – a Szabályzat 2.8. pontjában foglaltakra tekintettel, a Szabályzat 9.1. pontja szerint a meglévő szolgáltatások közül a 2019. évben vizsgálandó szolgáltatásként a „Duna World” audiovizuális médiaszolgáltatást és a „Duna World Rádió” rádiós médiaszolgáltatást jelölte ki.

A Testület 2019. február 26. napján kelt levelében tájékoztatta döntéséről a Közzolgálati Médiaszolgáltató és az MTVA vezérigazgatóját. E levélben a Testület egyúttal felkérte a Közzolgálati Médiaszolgáltató vezérigazgatóját, hogy az érintett médiaszolgáltatások részletes szolgáltatás-leírásait 2019. április 15. napjáig nyújtsa be a Testület részére.

1. 2. Idővonal – az Eljárás egyes fontosabb lépései

2019. január 31.

A Közzolgálati Médiaszolgáltató és az MTVA a „Duna World” és a „Duna World Rádió” médiaszolgáltatások 2019. évi vizsgálatára tettek javaslatot.

2019. február 26.

A Testület az ülésen elrendeli a „Duna World” és a „Duna World Rádió” médiaszolgáltatások vizsgálatát.

2019. február 26.

A Testület tájékoztatja döntéséről Közzolgálati Médiaszolgáltató és az MTVA vezérigazgatóját, és felkéri előbbi a „Duna World Rádió” csatornára vonatkozó szolgáltatás-leírás benyújtására.

2019. július 4.

A Közzolgálati Médiaszolgáltató benyújtja a „Duna World Rádió” csatornára vonatkozó szolgáltatás-leírást.

2019. augusztus

Kiegészítés kérése, illetve konzultáció a Közzolgálati Médiaszolgáltató vezérigazgatójával a szolgáltatás-leírás kapcsán felmerült kérdésekről.

2019. szeptember

Konzultáció lefolytatása a Közzolgálati Testülettel.

2019. november

Az érdemi vizsgálat elvégzése.

2020. október 6.

Az új összetételű Testület megalakul, és döntést hoz a Duna World Rádió csatorna tárgyában.

Az értékelésben foglaltak alapján szükséges megjegyezni, hogy az az érdemi vizsgálat lefolytatásakor érvényes – azaz a 2019. novemberi – megállapításokat tükrözi, függetlenül a Testület tényleges döntéshozatalának időpontjától.

1. 3. A Duna World Rádió csatorna szolgáltatás-leírásának összefoglalása

A médiaszolgáltatás 2012. február 27-én indult azzal a céllal, hogy a hasonló nevet viselő Duna World mellett összekötő kapocsként szolgáljon a hazai és a külföldi magyarság között: eljuttassa a releváns információkat, beszámoljon az anyaország történéseiről, eseményeiről a határon túli honfitársainknak. Megjelenését követően átvette a Kossuth Rádió szerepét a tengerentúli, elsősorban műholdas sugárzásban.

Mindkét terjesztési mód alkalmas a szélesebb tömegek elérésére, hiszen a kábelszolgáltatókon keresztül megvalósuló, vagy a földfelszíni terjesztéstől eltérően nem helyhez kötött, a világ bármely pontján hozzáférhető az arra alkalmas vevőkészülékkel. A Duna World Rádió médiaszolgáltatás nem esik az Mtv. szerint meghatározott továbbítási kötelezettség alá, műsora ingyenesen hozzáférhető világszerte, műholdon és internetes terjesztési platformon keresztül, így a célzott közönsége általi elérése biztosított.

A rádióállomás a zónaidők figyelembevételével alakítja ki műsortstruktúráját, így több főműsoridővel is rendelkezik, és naponta nyolcórányi szerkesztett adásban tájékoztatja a világ magyarságát Magyarországra, a Kárpát-medence és Európa magyarságának életéről. A csatorna a külföldi, elsősorban tengerentúli hallgatók igényeinek kielégítése érdekében sajátos programstruktúrával rendelkezik: figyelembe veszi Amerika keleti és nyugati partjának, valamint Ausztrália zónaidejét. A nyolc órás műsor 24 órán belül háromszor kerül adásba. Ez az innovatív megoldás megkönnyíti a tengerentúli és szórványban élő magyar ajkú közösségek anyaországgal kapcsolatos információhoz jutását, ezzel erősítve a nemzeti kötődést.

A csatorna kínálatával a közmédia kulturális felelősségvállalásának kíván eleget tenni, a piaci alapon működő kereskedelmi médiumok által kevésbé támogatott kulturális témájú műsorok közvetítésével. Választékában megjelennek úgy az aktuális eseményekre reagáló, új gyártású alkotások, mint a közmédia archívumának értékálló, örökérvényű remekművei. Műsora a nemzeti, archív értékekre, hungarikumokra épül, erősíti a nemzeti érzést és a külföldi magyarok összefogását.

Célközönség a tengerentúli és szórványban élő magyar ajkú közösségek, a magyar diaszpóra. E tekintetben is eltér a piacon elérhető más szolgáltatásoktól, így nem csak a hallgatói bázis szempontjából, de célját és profilját tekintve is egyedülálló a magyar rádiók között.

A Duna World Rádió koncepcionálisan eltér a közmédia, illetve a piac más rádiós szolgáltatásától. Saját tartalmat nem készít, kínálatában jellemzően az egyéb, közmédia csatornacsatládjához tartozó rádiókból átemelt műsorok kapnak helyet. A rádió műsorösszeállításában újrarahallgathatóak a Kossuth Rádió legnépszerűbb, közkedvelt műsorai, emellett a rádiószínház, kabaré és portéműsorok is. A műsorrácsban helyet kapnak más közszolgálati rádiócsatornák népszerű műsorai, így például a Bartók Rádió műsorai, továbbá ízelítőt kaphatnak a hallgatók a magyar Közszolgálati Archívum páratlan gyűjteményéből. A deklaráltan ismétlőcsatornánaként üzemelő Duna World Rádió a közmédia rádióportfóliójának legértékállóbb válogatását kínálja, saját gyártású műsorról nem rendelkezik.

A Duna World Rádió lényegét éppen az átvett műsorok mögött megbúvó rendezőelvek adják, azt adja át, hogy mit is jelent magyarnak lenni, bárhol a világban. A Duna World Rádió egy olyan egyedi és hiánypótló médiaszolgáltatás, mely a nemzeti, archív értékekre, hungarikumokra építi műsorstruktúráját.

A Duna World Rádióhoz nem kapcsolódnak direkt gyártási, vagy terjesztési költségek (a műholdszegmens-bérlés más soron, a Duna World Rádiótól eltérő csatornákhöz allokáltan jelenik meg), így éves tényköltség nem mutatható ki.

A Duna World Rádió esetében mindössze a csatorna működtetéséhez szükséges HR költségek jelennek meg a kiadási oldalon, ezek a tavalyi évben 38 millió forinttal terhelték a költségvetést. A csatorna nagyban hozzájárul a szerkesztői verseny fokozásához, nem korlátozza más, hasonló tartalom előállítását, ugyanis saját tartalmat nem állít elő, pusztán a már meglévő tartalmak közül szelektál. Erre tekintettel a szolgáltatás gazdasági hatása marginális, költségeinek túlnyomó többségéért a HR kiadások felelnek.

1. 4. A Duna World Rádió megállapításainak összegzése

A csatorna missziójánál fogva kétségtelenül a közszolgálati médiával szemben megfogalmazott elvárásokat teljesítő médiaszolgáltatásnak értékelendő. A Duna World Rádió közszolgálati média kulturális feladatainak ellátásában, a magyar nemzet határon túl élő közösségei számára, illetve róluk való tájékoztatásban nélkülözhetetlen szereplőként a magyarság szolgálatában álló csatorna. A kulturális értékek közvetítése – még a közszolgálati média által ellátott feladatok igen széles tárházán belül is – kiemelt szerepet kell hogy betöltsön.

Míg például a szórakoztató műsorszámok, sportközvetítések, illetve politikai- és hírműsorok a kínálatban igen sok helyen elérhetők a közönség számára, addig a kultúrát közvetítő igényes, minőségi tartalmak jellemzően háttérbe kényszerülnek a nézettségi/hallgatottsági versenynek köszönhetően – különösképpen igaz ez az

anyaországtól távol élő közösségek esetében. Ilyen módon az Mttv. 83. § (1) bekezdés b) pontjában rögzített, nemzeti, közösségi, európai identitás, a kultúra és a magyar nyelv ápolása, illetve gazdagítása terén a Duna World Rádió elvitathatatlanul igen jelentős feladatokat lát el.

A csatorna sajátos műsorstruktúrájának köszönhetően (egyenként nyolcórás időszáv naponta háromszori ismétléssel) a tartalmak csekélyebb változatosságot képesek mutatni, így nem meglepő, ha a Duna World Rádión megjelenő műsorokat itthonról szívesebben érik el az „eredeti” megjelenési helyükön (Kossuth Rádió, Bartók Rádió). E műsorstruktúra mindenképpen értékelendő az univerzalitás szolgálatának azon jeleként, amivel a közszolgálati média a magyar nemzet határon kívül élő közösségeik számára lakóhelyétől függetlenül, egyenlő esélyekkel kívánja biztosítani a kínálatához való hozzáférést.

A Duna World Rádió tematikája látszólag önmagában nem képes gazdagítani a közszolgálati média portfóliójának kínálatát, hiszen saját gyártású műsorokat nem sugároz, ugyanakkor léte a médiapiac tekintetében egyértelműen újdonsággal szolgál. A csatorna kínálata tudatosan nem a tömegeket kívánja megszólítani, hanem a Magyarországtól – illetve a Kárpát-medencétől – távol élő kisebbségi igényekre igyekszik fókuszálni. A csatorna műsorkínálatának „összeválogatásában” is érezhető az a törekvés, amely a korábban a műsorkínálatban nem, vagy csak elvétve szereplő tartalmak újraértelmezésére irányul, és amely megpróbálná átélhetővé tenni e tartalmakat az újabb generációk számára is, de az ebbéli erőfeszítéseket érdemes lenne még hatékonyabbá tenni.

Figyelembe véve, hogy a Duna World Rádió kínálatában kizárólag olyan műsorok kapnak helyet, amik korábban más adókon már eljutottak a közönséghez, a csatorna tartalmának értékessége önmagában igen nehezen értelmezhető feladat a Testület számára. A tartalom értékét ugyanakkor növeli az a szemlélet, felelősségvállalás, amellyel a Duna World Rádió nap mint nap segít a magyarság közösségei közötti kapcsolatot fenntartani, illetve a nemzeti és kulturális identitás megőrzésében hathatós szerepet betölteni.

Az innováció fogalma és a Duna World Rádió tematikája nem kézenfekvően párosíthatóak össze. E tekintetben szem előtt kell tartani a csatorna rendeltetését, ugyanakkor – némiképpen éppen a misszió betöltésére is figyelemmel – egyértelmű kell tenni a Közszolgálati Médiaszolgáltatónak, hogy akad még teendője.

A Duna World Rádió társadalomra és állampolgárokra gyakorolt hatását – hasonlóképpen más vizsgálati szempontokhoz – a célközönség szempontjából, semmint a teljes magyar közönség szempontjából érdemes értékelni. Ilyen módon értékelendő, hogy a magyar nemzet világ távoli részein élő tagjai a saját napi életritmusukhoz igazodó időszávban férhetnek hozzá a magyar nyelvi kultúrát, hagyományokat életben tartó tartalmakhoz. A Duna World Rádió a Magyarországon történt események, illetve a magyar kultúra iránt érdeklődő közönség számára megkérdőjelezhetetlenül hiánypótló jellegű csatornaként funkcionál, kortól, nemtől függetlenül.

A Duna World Rádió műsorstruktúrájából adódóan a csatornához nem kapcsolódnak direkt gyártási, vagy terjesztési költségek, így esetében éves tényköltség nem mutatható ki. A Duna World Rádió esetében mindössze a csatorna működtetéséhez szükséges HR költségek jelennek meg a kiadási oldalon, így a működtetés céljára elkülönített összeg éves szinten minden tekintetben elenyészőnek nevezhető, ár-érték aránya megfelelő.

A Duna World Rádió kuriózumnak számít a rádiós piacon, így a médiapluralizmusra kizárólag előnyös hatásokat képes gyakorolni; létével a tartalomelőállítás piacán sem gyakorolhat negatív hatást a médiapluralizmusra, hiszen saját tartalmat nem állít elő, pusztán a közmédia már meglévő, értékes tartalmi közül szelektál.

2. A DUNA WORLD RÁDIÓ CSATORNA VIZSGÁLATÁRA VONATKOZÓ JAVASLAT

Jelen pont a Közzolgálati Médiaszolgáltató által a Testületnek benyújtott szolgáltatás-leírás tartalmát foglalja össze.

2. 1. A szolgáltatás általános bemutatása, piaci környezete

2. 1. 1. A szolgáltatás története, rövid bemutatása

„Duna World Rádió - A világ magyarságának rádiója”

A médiaszolgáltatás 2012. február 27-én indult azzal a céllal, hogy a hasonló nevet viselő Duna World mellett összekötő kapocsként szolgáljon a hazai és a külföldi magyarság között: eljuttassa a releváns információkat, beszámoljon az anyaország történéseiről, eseményeiről a határon túli honfitársainknak.

Megjelenését követően átvette a Kossuth Rádió szerepét a tengerentúli, elsősorban műholdas sugárzásban. Műsora ingyenesen hozzáférhető világszerte, műholdon és internetes terjesztési platformon keresztül, így a célzott közönsége általi elérése biztosított.

A rádióállomás a zónaidők figyelembevételével alakítja ki műsorstípusát, így több főműsoridővel is rendelkezik. Ez az innovatív megoldás megkönnyíti a tengerentúli és szórványban élő magyar ajkú közösségek anyaországgal kapcsolatos információhoz jutását, ezzel erősítve a nemzeti kötődést.

A csatorna kínálatával a közmédia – a Közzolgálati Kódexben is *expressis verbis* megjelenő – kulturális felelősségvállalásának kíván eleget tenni, a piaci alapon működő kereskedelmi médiumok által kevésbé támogatott kulturális témájú műsorok közvetítésével. Választékában megjelennek úgy az aktuális eseményekre reagáló, új gyártású alkotások, mint a közmédia archívumának értékálló, örökérvényű remekművei.

2. 1. 2. A szolgáltatás piaci környezete

Műsora a nemzeti, archív értékekre, hungarikumokra épül, erősíti a nemzeti érzést és a külföldi magyarok összefogását.

Célközönség a tengerentúli és szórványban élő magyar ajkú közösségek, a magyar diaszpóra. E tekintetben is eltér a piacon elérhető más szolgáltatásoktól, így nem csak a hallgatói bázis szempontjából, de célját és profilját tekintve is egyedülálló a magyar rádiók között.

2. 1. 3. A szolgáltatás előnyeinek felvázolása

A lineáris Duna World Rádió terjesztése műholdon és interneten keresztül valósul meg. Mindkét terjesztési mód alkalmas a szélesebb tömegek elérésére, hiszen a kábelszolgáltatókon keresztül megvalósuló, vagy a földfelszíni terjesztéstől eltérően nem helyhez kötött, a világ bármely pontján hozzáférhető az arra alkalmas vevőkészülékkel.

A csatorna a külhoni, elsősorban tengerentúli hallgatók igényeinek kielégítése érdekében sajátos programstruktúrával rendelkezik: figyelembe veszi Amerika keleti és nyugati partjának, valamint Ausztrália zónaidejét.

Naponta nyolcórányi szerkesztett adásban tájékoztatja a világ magyarságát Magyarország, a Kárpát-medence és Európa magyarságának életéről. A nyolc órás műsor 24 órán belül háromszor kerül adásba. A műsor Ausztráliában reggel 6 órakor, az Egyesült Államok nyugati partvidékén 11 órakor, a keleti parton délután kettőkor, Európában pedig este kilenckor kezdődik.

A kínálat válogatása során a legfőbb vezérelv, hogy minden hallgató megtalálja a számára értékes tartalmakat, továbbá – a zónaidők figyelembevételével – ugyanabban az időpontban a legnépszerűbb, megszokott műsorok is elérhetőek legyenek.

A médiaszolgáltatás célja – hasonlóan a Duna World Televízióhoz –, hogy összekötő kapocsként szolgáljon a külhoni és anyaországi magyarság között. A visszajelzések alapján maradéktalanul betölti funkcióját, hiszen hallgatóinknak óriási meglepettséget okoz, hogy Magyarországtól távol is újra magyar szót hallanak, magyarul hallgathatják meg kedvenc műsoraikat, valamint anyanyelvükön értesülhetnek a hazai hírekről, történésekről.

2. 1. 4. A szolgáltatás közszolgálati médiaszolgáltató stratégiájával való összhangja

A közszolgálati médiaszolgáltató egyik deklarált missziója a világ különböző pontjain élő magyarok közötti kapcsolat kialakítása, annak ápolása, elmélyítése, a magyar kultúra megőrzése, hagyományaink továbbadása.

A Duna World Rádió ezen cél elérése érdekében nem csupán a Kárpát-medence vonzáskörzetében, de az egész világon szolgálja honfitársainkat.

Ahogy a közmédia egészének és egyes csatornáinak, úgy a Duna World Rádió célkitűzései között is szerepel az online platform erősítése, a különböző közösségi hálókon történő megjelenés és aktív szerepvállalás. Elérendő cél, hogy a fiatalabb generáció számára is eljusson a Duna World Rádió csatornán keresztül az anyaország hangja, és interaktív, kétirányú diskurzus keretében nekik is lehetőségük legyen igényeiket, elvárásaikat kommunikálni a médiaszolgáltató felé.

2. 2. A szolgáltatás általános bemutatása

2. 2. 1. A szolgáltatás elindításának/módosításának indokai, előzmények felvázolása

A Duna World Rádió 2012. február 27-én indult azzal a céllal, hogy a világ különböző pontjaira sodródott magyarok számára eljuttassa anyaországuk hangját és a magyar szót. Esszenciális válogatást kínál a közmédia többi rádiójának programjából, így visszaidézhető, nyomon követhető az otthoni események, átélhető, felidézhető hangulatok, gondolatok. Célja a külföldön élő honfitársaink minél színvonalasabb kiszolgálása, informálása és szórakoztatása az anyaország jelenéről, múltjának kiemelésre méltó epizódjaival fűszerezve, mindezt a honi hagyományok őrzésének az összetartozás érzésének hangsúlyozásával.

A szolgáltatás indulását megelőzően a Kárpát-medence területén kívül, elsősorban a tengerentúl élő magyarok részéről többször is megfogalmazódott az igény, hogy a helyi főműsoridők figyelembevételével váljon számukra elérhetővé a Kossuth Rádió műsora. Ez a gondolat hívta életre a Duna World Rádiót, ami a tengeren túli sugárzásban felváltotta a nemzeti rádióadót.

A rádióállomás a zónaidők figyelembevételével alakítja ki műsorstuktúráját, így több főműsoridővel is rendelkezik. Ez az innovatív megoldás megkönnyíti a tengerentúli és szórványban élő magyar ajkú közösségek anyaországgal kapcsolatos információhoz jutását, ezzel erősítve a nemzeti kötődést.

A Duna World a közmédia más rádióinak műsorai közül azon elv alapján válogat, hogy mi lehet értékes a világban, mi lehet fontos magyarként, mit érdemes megmutatnunk a magyar nyelvű tartalmak közül. Indulásakor leginkább a Kossuth Rádió kínálatából merített, mostanra szélesítve a repertoárt más csatornákat, így például a Bartók Rádió műsorai is helyet kapnak műsorában. Naponta hallhatók hírek, közéleti és hírháttér elemző műsorok. Emellett a Duna World Rádió ízelítőt ad a magyar Közszolgálati Archívum egyedien gazdag kínálatában található klasszikus irodalmi, rádiószínházi, zenei és humoros felvételekből is.

A Duna World Rádió a kezdetektől online és műholdas rádió vételére alkalmas eszköz segítségével érhető el hallgatói számára.

2. 2. 2. A szolgáltatás általános jellemzőinek leírása

A lineáris médiaszolgáltatás elnevezése Duna World Rádió. Terjesztésének módja műholdas továbbítás, valamint internetes platformon történő terjesztés.

A Duna World Rádió műsorterjesztési platformjai:

- Műhold: Eutelsat 9B, Keleti 9 fok DVB-S2; Észak-Amerika: Galaxy 19 műhold, nyugati 97 fok, Kusáv; Dél-Amerika: Intelsat 21 műhold, nyugati 58 fok, C-sáv; Ausztrália: Optus D2 műhold, keleti 152 fok, Kusáv;
- Internet Protocol: on-line, egyidejű streaming az összes kontinens területére.

A potenciálisan elért lakosság szám a Magyarországon kívüli területekkel együtt összesen 15 millió főre tehető, elsősorban Európából, Észak-Amerikából és Ausztráliából.

A műsoridő hossza 24 óra, a zónaidőknek megfelelő programtervezéssel.

2. 3. A szolgáltatás részletes leírása

2. 3. 1. A szolgáltatás tartalomkínálata

A Duna World Rádió a külhoni, elsősorban tengerentúli hallgatók igényeinek kielégítése érdekében sajátos programstruktúrával rendelkezik: figyelembe veszi Amerika keleti és nyugati partjának, valamint Ausztrália zónaidejét.

Naponta nyolcórányi szerkesztett adásban tájékoztatja a világ magyarságát Magyarország, a Kárpát-medence és Európa magyarságának életéről. A nyolc órás műsor 24 órán belül háromszor kerül adásba. A műsor Ausztráliában reggel 6 órakor, az USA nyugati partvidékén 11 órakor, a keleti parton délután kettőkor, Európában pedig este kilenckor kezdődik.

A rádió műsorösszeállításában újrakészíthetőek a Kossuth Rádió legnépszerűbb, közkezdvelt műsorai, úgymint a *Jó reggelt Magyarország!*, *Ütköző*, *Vendég a háznál*, *Vasárnapi újság*, emellett a rádiószínház, kabaré és portéműsorok (pl. *Nagyok*) is. A műsorrácsban helyet kapnak más közszolgálati rádiócsatornák népszerű műsorai, így például a Bartók Rádió *Napi Opera* című műsora, továbbá ízelítőt kaphatnak a hallgatók a magyar Közszolgálati Archívum páratlan gyűjteményéből (pl. *Lemezbeutató az archívumból*).

A csatorna kínálatával a közmédia kulturális felelősségvállalásának kíván eleget tenni, a piaci alapon működő kereskedelmi médiumok által kevésbé támogatott kulturális témájú műsorok közvetítésével. Ezen túl a rádió a médiapiacon jelenleg széles körben csak kevésbé elérhető (archív és új) tartalmakat kívánja hozzáférhetővé tenni. A különleges és egyedi tartalmak megjelenítésével a közmédia a sokszínű tartalomkínálat követelményét kívánja támogatni, a nap mint nap megújuló hallgatói igényeket is szem előtt tartva.

2. 3. 2. A közszolgálati médiaszolgáltatás törvényi céljainak való megfelelés

A Duna World Rádió sajátos szerepével egyedülálló helyet foglal el a közmédia rádiós portfóliójában. Elsődleges célja, hogy a határon túl élő magyarokhoz eljuttassa a magyar kultúra és nemzeti identitás summázatát, megfelelően ezzel az Mttv. 83.§ (1) bekezdés *b*) pontjában foglaltaknak.

Ezen tevékenysége kapcsán a médiaszolgáltatás kiemelt jelentőséget tulajdonít a magyar nyelv ápolásának, kohéziót teremtve az egymástól akár több ezer kilométerre élő magyar közösségek között. Ennek megfelelően 100 százalékban magyar gyártású tartalmak kerülnek műsorra, így a rádió teljes mértékben

kielégíti, sőt jelentősen meghaladja a médiatörvényben támasztott kvótarendszer követelményeit.

Válogatott műsoraiban bemutatja Magyarország, illetve a Kárpát-medence különböző területeinek társadalmi, gazdasági, kulturális életét mind honfitársaink, mind a Magyarország és a magyar kultúra iránt érdeklődők számára.

A Duna World Rádió közszolgálati céljai között szerepel a kiegyensúlyozott és pontos tájékoztatás, hisz autentikus magyar rádiószolgáltatásként ez a csatorna az egyetlen, mely a műholdas és online sugárzásának köszönhetően a világ minden magyarjához eljuthat, így egyeseknek ez szolgálhat a hazai hírek, információk, történések egyedüli forrásaként.

Az Mttv.-ben tételesen felsorolt célkitűzések mellett a Duna World Rádió kiemelt figyelmet fordít a Közszolgálati Kódexben meghatározott elvek, értékek megtartására, így választ kíván adni a társadalom kulturális, demokratikus, valamint az integrációval kapcsolatos kérdéseire is.

2. 3. 3. A szolgáltatás (tartalmi) minőségi jellemzői

A deklaráltan ismétlőcsatornaként üzemelő Duna World Rádió a közmédia rádióportfóliójának legértékállóbb válogatását kínálja, saját gyártású műsorral nem rendelkezik.

24 órás adásidejének döntő többségében a Kossuth Rádió műsoraiból szemezget, műsorstruktúrája gerincét a magyar nyelven elérhető tájékoztató és ismeretterjesztő műsorok, hírháttér és közéleti műsorok alkotják. Ízelítőt ad továbbá a Közszolgálati Archívum kortalan vidám és komoly klasszikusaiból, valamint a Bartók Rádió komolyzenei és irodalmi műveiből.

A szerkesztés során napi nyolcórányi adásanyag kerül összeállításra, amely a nap folyamán még kétszer ismétlődik. A kínálat válogatásakor a legfőbb vezérelv, hogy minden hallgató megtalálja a számára értékes tartalmakat, továbbá – a zónaidők figyelembevételével – ugyanabban az időpontban a legnépszerűbb, megszokott műsorok is elérhetőek legyenek.

A műsorok szerkesztése során kiemelt figyelmet kapnak a hallgatói igények, a közszolgálati követelményei, a hagyományosan közvetítendő értékek, valamint a magyarság egészét érintő kérdések egyaránt.

A minőségi jellemzők körében fontos még megjegyezni, hogy a Duna World Rádió médiaszolgáltatás nem esik az Mttv. szerint meghatározott továbbítási kötelezettség alá.

2. 3. 4. A szolgáltatás hatása a közönségre

A médiaszolgáltatás 2012-es indulását megelőzően többször is megfogalmazódott az igény, hogy a határon túl élő magyarok, valamint a távolabb, akár a tengerentúlon élők számára elérhetővé váljanak a közmédia válogatott tartalmi a világ időzónáihoz igazodóan. A televíziók esetében ezt a szerepet a Duna Televízió, míg rádiók esetében a Kossuth Rádió volt hivatott biztosítani. Ez a megoldás azonban nem tudta teljes körűen kielégíteni a határon túl élők tájékoztatását, szórakoztatását. Több, ebben az időben készített kutatás, elemzés hatására született meg a javaslat, hogy a csatornaportfólió egyes szolgáltatásaiban keletkező egyedülálló közszolgálati tartalmaknak létrejöjjön egy közös gyűjtőfelülete, audiovizuális médiaszolgáltatása, amely deklaráltan a külföldi magyarság csatornájaként funkcionálhat. Ez a gondolat hívta életre 2012-ben a Duna World Televíziót és a Duna World Rádiót.

A rádió 2012. február 27-én kezdte meg sugárzását, ettől kezdve átvette a Kossuth Rádió szerepét a tengerentúli, műholdas sugárzásban, így zónaidőkhöz igazodva váltak elérhetővé a Kossuth Rádió és a közmédia más rádiócsatornáinak válogatott tartalmi.

A médiaszolgáltatás célja – hasonlóan a televízióhoz –, hogy összekötő kapocsként szolgáljon a külföldi és anyaországi magyarság között. A Duna World Rádió egyedi és társadalmi szerepvállalása miatt közszolgálati értékeket közvetítő csatorna. Műsorelemei a nemzeti, archív értékekre, hungarikumokra épülnek, erősítik a nemzeti érzést és a külföldi magyarok összefogását.

A csatorna indulását követően hamar beváltotta a hozzá fűzött reményeket, várakozásokat. A visszajelzések alapján maradéktalanul betölti funkcióját, hiszen hallgatóinknak óriási meglepetést okoz, hogy Magyarországtól távol is újra magyar szót hallanak, magyarul hallgathatják meg kedvenc műsoraikat, valamint anyanyelvükön értesülhetnek a hazai hírekről, történésekről.

2. 3. 5. Nemzetközi standardoknak való megfelelés

Az audiovizuális médiaszolgáltatásokról szóló uniós irányelv (AVMS irányelv) a médiaszolgáltatások gazdasági szolgáltatás-jellege mellett kifejezetten kiemeli azok kulturális jelentőségét. Az uniós jogalkotó szervek a kulturális műsorok közösségépítő erejét hangoztatva, a kulturális sokszínűség fenntartását az egységes európai audiovizuális piac megteremtésének egyik zálogaként tekintik. Az Amszterdami Jegyzőkönyv is kifejezetten rögzíti a közszolgálati műsorszolgáltatók vonatkozásában, hogy annak a társadalom demokratikus, társadalmi és kulturális igényeit kell szolgálnia.

A 2006. május 18-i 2006/515/EK tanácsi határozattal jóváhagyott, a kulturális kifejezések sokszínűségének védelméről és előmozdításáról szóló UNESCO-egyezmény 6. cikk (2) bekezdés h) pontja kifejezetten nevesítve támogatja olyan intézkedések bevezetését, amelyek célja a média sokszínűségének előmozdítása, beleértve a közszolgálati műsorszolgáltatást is.

A Duna World Rádió tematikája illeszkedik az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága által 2007-ben, a közszolgálati média információs társadalomban betöltött szerepéről, feladatairól szóló ajánlásában foglaltakhoz is. Az ajánlás a nemzeti és európai kulturális örökség, kulturális sokszínűség előmozdítása érdekében a közszolgálati média aktív szerepét hangsúlyozza az audiovizuális alkotások támogatása terén.

A csatorna kínálata összhangban áll az EBU 2007-ben kiadott minta-törvényével (Model Law), amely a közszolgálati média műsorkínálata kapcsán szintén támogatja a nemzeti kultúra sokszínű és gazdag bemutatását, ennek révén elősegítve a társadalomban a más – különösen európai – nemzetek kultúrái iránti ismereteket.

2. 3. 6. A közszolgálati médiaszolgáltató stratégiájával való összefüggések

A közszolgálati médiaszolgáltató egyik deklarált missziója a világ különböző pontjain élő magyarok közötti kapcsolat kialakítása, annak ápolása, elmélyítése, a magyar kultúra megőrzése, hagyományaink továbbadása.

A Duna World Rádió ezen cél elérése érdekében nem csupán a Kárpát-medence vonzáskörzetében, de az egész világon szolgálja honfitársainkat: beszámol a hazai hírekről, történésekről, eseményekről, szórakoztat a közmédia gyűjteményének legértékállóbb darabjaival, illetve műsoraival, kínálatával a kulturális és nemzeti önazonosságot erősíti minden magyar hallgatóban. A médiaszolgáltatás lehetőséget ad arra is, hogy a külföldön élők leszármazottai megismerkedhessenek a magyar nyelvvel, őseik hagyományával, kultúrájával.

A feladat adekvát és effektív ellátása a *broadcast* média fokozatos háttérbe szorulásával egyre nehezebbé válik: a fiatalabb generációk egyre kevésbé érhetők el a hagyományos csatornákon keresztül, őket már gyakorlatilag csak az online térben lehet megszólítani.

Ezt a körülményt felismerve a Duna World Rádió kiemelt célkitűzései közé tartozik az online platform erősítése, a különböző közösségi hálókön történő megjelenés és aktív szerepvállalás. Elérendő cél, hogy a fiatalabb generáció számára is eljusson a Duna World Rádió csatornán keresztül az anyaország hangja, és interaktív, kétirányú diskurzus keretében nekik is lehetőségük legyen igényeiket, elvárásaikat kommunikálni a médiaszolgáltató felé. A tapasztalatok gyakorlatba történő átültetésével a szolgáltatás a lehető legteljesebb mértékben képes lehet megfelelni a modern kor kihívásainak.

2. 3. 7. A választott terjesztési platform indokainak ismertetése

A lineáris Duna World Rádió terjesztése műholdon és interneten keresztül valósul meg.

A Duna World Rádió – az azonos nevű televízióhoz hasonlóan – jelenleg négy műholdon van jelen: Európában, Észak-Amerikában, Dél-Amerikában, Ausztráliában.

A csatorna online elérhetősége a médiaklikk.hu weboldalon keresztül valósul meg, ahol a legtöbb műsor tetszőleges időpontban is visszahallgatható.

Mindkét terjesztési mód alkalmas a szélesebb tömegek elérésére, hiszen a kábelszolgáltatókon keresztül megvalósuló, vagy a földfelszíni terjesztéstől eltérően nem helyhez kötött, a világ bármely pontján hozzáférhető az arra alkalmas vevőkészülékkel. A terjesztési platformok ilyenén megválasztása tudatos döntés a médiaszolgáltató részéről, hiszen az elsődleges cél a határon túl élő hallgatók kiszolgálása, számukra a korlátozásmentes elérés biztosítása.

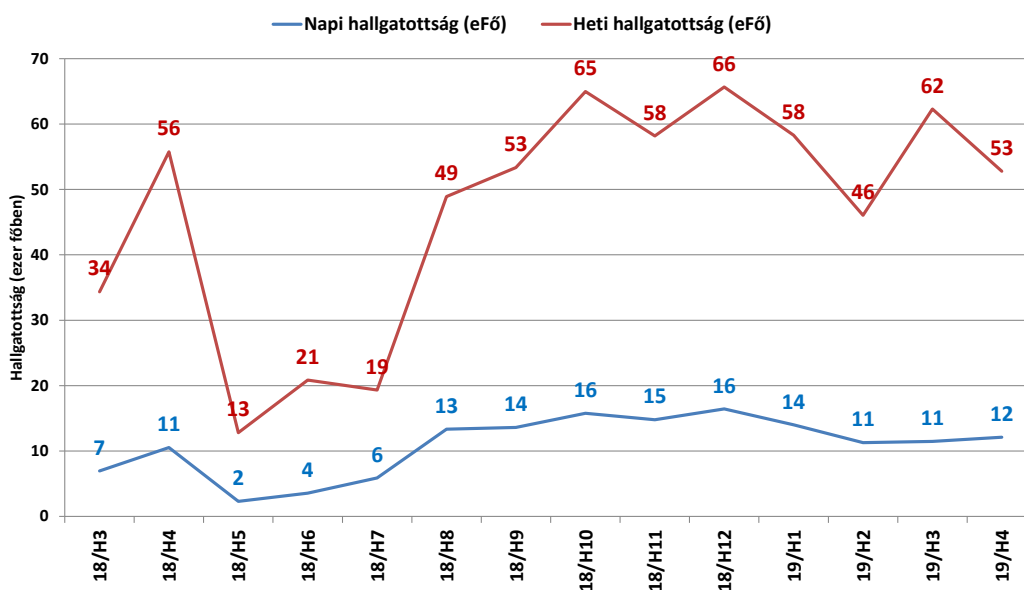
2. 3. 8. Elérés

A Duna World Rádió elérésével kapcsolatban – a szolgáltatás nemzetközi jellegére tekintettel – a Duna World televízióhoz hasonlóan nem áll rendelkezésre egzakt adat. Azonban míg a televízió esetében találhatóak olyan kutatások, amelyekből a tágabb, európai nézettségre is következtetéseket lehet levonni, a rádió esetében csupán a Kárpát-medencére vonatkozóan készült közvetett mérés.

2014-ben, az NMHH megbízásából készült kutatásban szerepelt az alábbi kérdés: „Hallgatta-e Ön tegnap a Duna World Rádiót?”. A kérdésre Erdélyben, Kárpátalján és a Vajdaságban 0,2%, míg Felvidéken 0,3% volt az igennel válaszolók aránya. Az adatokból messzemenő következtetést nem lehet levonni, a térségben ugyanis – a középhullámú terjesztésnek köszönhetően – tisztán fogható a Kossuth Rádió adása, így sem műholdas, sem online vevőkészülékre nincs szükség a Duna World Rádió által ismételt műsorok Kossuth Rádió adásában való meghallgatásához.

Hasonlóan nem alkalmas megállapítások megtételére a magyarországi hallgatottsági adatok elemzése sem. Ugyanakkor kiemelésre méltó, hogy a csatorna 2018. óta szerepel a hivatalos mérésben, ráadásul az év eleji ingadozás után az év második felére stabilizálta 11–16 ezer fős magyarországi, napi hallgatói bázisát. Elmozdulás látható a heti mérésben is, az év eleji csekélyebb értéket követően 2019-re 50–60 ezer fő közé emelkedett a rádió heti hallgatószáma.

A Duna World Rádió hallgatottsága

Forrás: Rádiós közönségmérés – NMHH - M-Meter - ©Kantar-Hoffmann

1. ábra – A Duna World Rádió napi és heti hallgatottsága

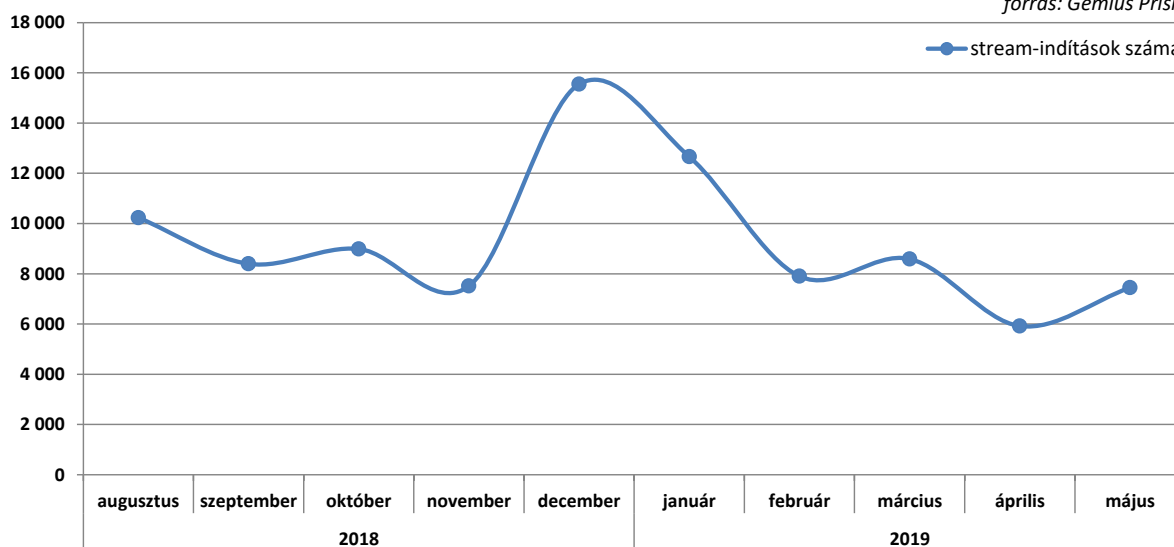
A Duna World Rádió online elérhetősége a médiaklikk.hu weboldalon keresztül valósul meg, ahol a legtöbb műsor elérhető és tetszőleges időpontban visszahallgatható. A Duna World Rádió internetes felületének látogatottságáról nem áll rendelkezésre adat, beszédes viszont a Gemius Prism által auditált interneten keresztül megvalósuló hallgatottság.

A mérés szerint a Duna World Rádió adását havonta átlagosan 6–8 ezerszer indítják el az interneten keresztül, egyes (elsősorban téli) hónapokban azonban akár a 12–16 ezer darabot is eléri a lejátszó elindításának száma.

A Duna World rádió online

stream-indítások havi bontásban (db)

forrás: Gemius Prism

2. ábra – A Duna World Rádió online hallgatottsága

2. 3. 9. Megcélzott közönség

A csatorna legfontosabb missziója a határon, elsősorban a Kárpát-medencén kívül élő magyarok magyar tartalommal történő ellátása. Tekintettel a Duna World Rádió tartalmára, hallgatói törzsbázisát elsősorban a közélet, hírek iránt érdeklődő, kultúrára is fogékony hallgatók adják.

Célcsoportja ugyanakkor nem határolható be szűkítően, köszönhetően a műholdon és interneten keresztül megvalósuló kevésbé korlátozott és kötött terjesztésnek.

A hallgatói összetételre vonatkozóan a hazai mérési adatokból lehetséges következtetéseket levonni, ugyanakkor fontos jelezni a tényt, hogy a hazai hallgatók nem képzik a Duna World Rádió elsődleges célcsoportját.

A médiaszolgáltatás hazai, heti hallgatótáborának mérete 2019-ben stabilizálódott, minden vizsgált időszakban 50 ezer fő körül alakult. Ez a hallgatói bázis már lehetőséget biztosít arra, hogy megvizsgáljuk, milyen típusú közönsége van a rádióknak itthon. Az adatok alapján az látható, hogy a Duna World Rádió heti hallgatótáborának háromnegyede kisvárosban vagy községben él, 60%-a 50 évesnél idősebb és több mint 40%-a alacsony iskolai végzettségű.

2. 3. 10. Más szolgáltatásoktól való eltérés

A Duna World Rádió koncepcióban eltér a közmédia, illetve a piac más rádiós szolgáltatásától. Saját tartalmat nem készít, kínálatában jellemzően az egyéb, közmédia csatornacsaládjához tartozó rádiókból átemelt műsorok kapnak helyet.

A Duna World Rádió lényegét éppen az átvett műsorok mögött megbúvó rendezőelvek adják, azt adja át, hogy mit is jelent magyarnak lenni, bárhol a világban. A Duna World Rádió egy olyan egyedi és hiánypótló médiaszolgáltatás, mely a nemzeti, archív értékekre, hungarikumokra építi műsorstruktúráját.

Az AVMS irányelvben megfogalmazott elvek szerint kíván közösségalkotó erőt képezni kulturális- és nemzeti identitást erősítő tartalmaival. Célja nem a profitszerzés vagy a piachódítás, egyszerűen csak egy biztos és stabil pont kíván lenni; egy fáklya a világ magyarságának, amelyre bárki bizalommal nézhet, bármely távol is sodorta a Kárpát-medencétől az élet. Egy közös hang, nemzetünk hangja, amely minden magyar szívéhez szól.

2. 3. 11. Költségek, ár/érték arány

A közmédia rádióportfóliójának 2018. évi tény költsége bruttó 1.192 millió forintot tett ki. Ezek közül a legjelentősebb tétel a Kossuth Rádió működtetése 700 millió forinttal, ami elsősorban a középhullámú terjesztés jelentős költségtöbbletének köszönhető. A Duna World Rádióhoz nem kapcsolódnak direkt gyártási, vagy terjesztési költségek (a műholdszegmens-bérlés más soron, a Duna World Rádiótól

eltérő csatornákhöz allokáltan jelenik meg), így éves tényköltéség nem mutatható ki.

Rádió csatorna	2018. év tény költség (bruttó millió Ft)
Kossuth	700
Bartók	230
Petőfi	102
Dankó	39
Nemzetiségi	121
Duna World	0
Összesen	1 192

3. ábra – A Duna World Rádió költségei (2018)

A Duna World Rádió esetében mindössze a csatorna működtetéséhez szükséges HR költségek jelennek meg a kiadási oldalon, ezek a tavalyi évben 38 millió forinttal terhelték a költségvetést.

4. ábra – A közszolgálati média rádiós médiaszolgáltatásainak költségmegoszlása (2018)

2. 3. 12. A szolgáltatás médiapluralizmus fenntartásához való hozzájárulása

A médiapluralizmus-vizsgálat első lépése a vizsgált szolgáltatás szűkebb piacának meghatározása, mely a Duna World Rádió esetében a rádiós médiaszolgáltatások piacát jelenti. A csatorna piaci helyzete egyedülálló: páratlan szolgáltatást nyújt,

melynek szerepe a magyarság közös bázisának kialakítása, a világ különböző pontjain élő magyarok közötti kapcsolat létrehozása, fenntartása és annak ápolása.

Célja a külhonban élő magyarság hiteles tájékoztatása, számukra az aktuális hazai történések, hírek, beszámolók pontos és autentikus közvetítése.

Elsődleges, statikus hatást tehát a külföldön élő magyar hallgatókra gyakorol, őket köti össze szülőföldükkel, közös platformot alkotva a világ magyarsága között.

Dinamikus hatása tekintetében kiemelendő a közvetített értékek kontinuitása: mivel kínálata a közmédia többi rádiós szolgáltatásának koncepciózus és értékfókuszú, megszerkesztett válogatása, ezért konzisztens módon határozza meg és adja át a magyarság kvintesszenciáját a világ bármely pontján élő honfitársainknak.

A szolgáltatás pozitív hatásai közé tartozik a nemzeti identitás erősítése, közös kulturális értékeink megőrzése, azok eljuttatása minden magyarjku háztartásba. A Duna World Rádió nagyban hozzájárul a szerkesztői verseny fokozásához, nem korlátozza más, hasonló tartalom előállítását, ugyanis saját tartalmat nem állít elő, pusztán a már meglévő tartalmak közül szelektál. Erre tekintettel a szolgáltatás gazdasági hatása marginális, költségeinek túlnyomó többségéért a HR kiadások felelnek.

A médiaszolgáltatás talán legfontosabb hatása az, hogy bárhol is éljenek magyarok a világban, olyan morális és szellemi közösséget teremt közöttük, mely sokszínű és értékállóan közvetíti nemzeti önazonosságunk fundamentális igazságait.

2. 4. Értékelés, összefoglalás

2. 4. 1. A médiaszolgáltató saját értékelése a szolgáltatás közszolgálati értéke kapcsán

A Duna World Rádiót az az igény hívta életre, hogy összekötő kapocsként szolgáljon a hazai és a külhoni magyarság között: eljuttassa a releváns információkat, beszámoljon az anyaország történéseiről, eseményeiről a határon túli honfitársainknak.

Fontos azonban azt is megjegyezni, hogy a közszolgálati média kulturális feladatai (értékalapú kultúra képviselése, valódi választási lehetőség, az egyenlő emberi méltóság tisztelete), demokratikus feladatai (hiteles, gyors, pontos tájékoztatás, segítség az állampolgári döntéshozatalhoz), valamint a társadalmi integrációval kapcsolatos célkitűzései (kohézióteremtés társadalmi szinten, az egyes társadalmi közösségek kiszolgálása, a nemzeti érdekek, nemzeti kultúra előtérbe helyezése) ugyanúgy megjelennek a Duna World Rádió működésében, mint a külhoni magyarok szolgálatának kötelessége.

Ezen feladatok és célok előmozdítását szolgálja a rádió műsorstruktúrája, mely egy hangsúlyos és releváns válogatást kínál a közmédia többi rádiója műsorának tartalmából.

Kínálatában megjelennek úgy az aktuális eseményekre reagáló, új gyártású alkotások, mint a közmédia archívumának értékálló, örökérvényű remekművei. A tartalmak kiválasztása a magyarság egészét meghatározó, alapvető kulturális értékek mentén történik. Cél, hogy a műsorkínálat elősegítse a nemzeti összetartozás és a kulturális identitás megőrzését, megerősítését.

Ezen rendezőelvek miatt úgy gondoljuk, hogy a Duna World Rádió egy olyan hiánypótló szolgáltatást testesít meg, mely összekötheti és egységbe kovácsolhatja a világ különböző pontjain élő magyar nyelvű hallgatói közösséget.

2. 4. 2. A közszolgálati érték-vizsgálat szempontjainak való megfelelés

Lineáris audiovizuális médiaszolgáltatásként a Duna World Rádió a meglévő technikai feltételek mellett ingyenesen hozzáférhető valamennyi hazai háztartásban, valamint a határon túl műholdon és internetes terjesztési platformon keresztül. Ennek köszönhetően elsődlegesen célzott közönsége, a határon túli magyarok elérése biztosított.

A rádió 2018-ban jelent meg a magyarországi hallgatottsági mérésben, az év eleji csekélyebb értéket követően 2019-re a heti hallgatószáma 50–60 ezer fő körül stabilizálódott. Az internetes platformon keresztül havonta átlagosan 6–8 ezerszer indítják el a csatorna kínálatát, a téli hónapokban az elindított lejátszások száma elérte a 16.000 alkalmat is.

A médiaszolgáltatás univerzális jellegű tartalmát illetően: a magyarság egészéhez szól, a valamennyi hazai és külhoni magyar számára kínál vonzó műsorokat.

Innovatív jellege abból fakad, hogy kínálata a többi csatorna tartalmának koncepciózus válogatásából áll, mely válogatás a magyarság közös nemzeti és kulturális értékrendje mentén történik. A csatorna műsorának összeállításakor fontos szempontot jelentenek a világ zónaidők, így a rádió több főműsoridővel is rendelkezik. A kívánt hatást elsősorban ennek segítségével képes elérni, és összekötő kapcsot képezni az itthoni és határon túli magyarság között.

A műsorstruktúra hosszú távon is értéket teremt, figyelembe véve, hogy mind az egyes műsorok, mind a teljes adásfolyam a magyarság esszenciáját foglalja magában.

Jellegéből fakadóan a működési költségei minimálisak, hisz tartalom előállító tevékenységet nem végez, így kiadások csak a HR költségek tekintetében merülnek fel.

2. 4. 3. Összegzés

A Duna World Rádió a világ magyarságának rádiója. Stabil hátteret és biztos pontot jelenthet 15 millió magyarnak, szerte a földtekén. Egy pontot, amelyhez mindenki bizalommal nyúlhat a hazai élmények, érzések, gondolatok felelevenítéséért, kulturális és nemzeti identitásuk megerősítéséért.

A Duna World Rádió egyik deklarált célja, hogy a hazájuktól elszakadt honfitársainknak eljuttassa szülőföldjük hangját. Teszi mindezt egy olyan magas színvonalon megszerkesztett műsorstruktúrával, melyben mindenki megtalálhatja a számára kedves és fontos, a magyarsághoz kötődő híreket, beszámolókat, történéseket.

Szerepe páratlan a magyar rádiós médiapiacon: a Duna World Rádió a közmédia rádióportfóliójának esszenciális tartalmait összeválogatva kíván kapocs lenni a világ valamennyi magyarja között.

3. A KÖZSZOLGÁLATI ÉRTÉK-VIZSGÁLAT FŐBB ELEMEINEK BEMUTATÁSA

Kezdetben a rádió, később pedig a televízió – a terjesztéshez szükséges frekvenciák állami tulajdonlása miatt – Európában magától értetődően állami monopóliumként működött, hasonlóan a többi közszolgáltatáshoz. Az egyes államok hamar felismerték azokat a lehetőségeket, amelyek túlmutattak a tömegek pusztá szórakoztatásán, és meglátták a médiában a korábbiaknál jóval hatékonyabb, sokkal szélesebb néprétegekre ható, a kulturális felemelkedést is lehetővé tevő eszközt. A közszolgálati média volt tehát az alapvető modell, a kiindulópont a média szabályozásában, amely mellé csak a múlt század hetvenes-nyolcvanas éveiben tudott egyenrangú félként csatlakozni a kimondottan profitorientált kereskedelmi média.

Szokás a közszolgálati média létét a liberális demokráciákban már jócskán anakronisztikusnak tűnő állami paternalizmus egyik megnyilvánulásaként értékelni. Pedig ami mai szemmel paternalistának tűnhet (a szigorú, a tartalmat is alapjaiban befolyásoló állami felügyelet, sőt monopólium), az az új médiumok megjelenésekor, a 20. század első felében, a terjesztéshez használt frekvenciák állam általi tulajdonlása miatt, illetve a médiapiac kialakulatlansága okán logikus lépés volt. Ami pedig a közszolgálati médiával azóta történt, nem más, mint kényszerhelyzetben történő reakció a tömegmédiá térhódítására, annak felismerése, hogy a közszolgálati média szükségességét immáron más érvek támasztják alá, mint nyolcvan esztendővel ezelőtt.

A közszolgálati média létének ma alapvetően kétféle igazolása létezik: a piaci hiba elmélete és a társadalmi felelősségvállalás elmélete. Az első szerint a közmédiának csak a kereskedelmi médiaszektor által ellátatlanul maradó igényeket kellene kiszolgálnia, míg a második szerint a közmédia ennél többről, másról szól, és a teljes társadalom felé kell, felelősségteljesen eljárva felmutatnia bizonyos értékeket. A jó közmédia áldásait az is élvezzi, aki maga nem követi annak szolgáltatásait (mert a kulturálisan képzett és jól tájékozott állampolgárok a közjó növeléséhez járulnak hozzá, ami mindenkit egyaránt érint). A közmédia tehát a tájékozott állampolgár segítője és a szabad közvita fóruma. Ugyanakkor a korábbi közszolgálati műsorszolgáltatóknak (televíziós és rádiós szolgáltatást nyújtó vállalkozásoknak) komplex médiaszolgáltatóvá kell válniuk (így lett mára a *public service broadcasting*-ből *public service media*), és szolgáltatásaikat ki kell terjeszteniük az új digitális és online világba is (miközben még feltehetően jó darabig megmarad a lineáris média elsőbbsége). Az egyes európai államok közmédiái ezt az átállást sokszor világos, a jövőbe mutató víziók nélkül próbálták, próbálják átvészelni, ez az identitászavar tehát nem magyar sajátosság.

Egyes nézetek szerint az internet, amely minden korábbihoz képest jóval demokratikusabb médium, mert ingyenesen lehetővé teszi bárkinek a demokratikus nyilvánosságba (a *marketplace of ideas*-ra, azaz a gondolatok piacára) való belépést, méghozzá úgy, hogy rögtön emberek millióihoz juthat el egy-egy vélemény, szükségtelessé tette a televízióhoz és a rádióhoz kapcsolódó, azok technikai sajátosságaihoz illeszkedő szabályozást, és így a közszolgálati

számára előírt feladat, hanem a legbefolyásosabb kereskedelmi médiumokra is vonatkozik. Bizonyos mennyiségű kötelező közszolgálati tartalom közzétételét az egyes médiatörvények, illetve megkötött médiaszolgáltatási szerződések kötelezővé teszik a legnagyobb (jelentős befolyásoló erejű, JBE), illetve az állami tulajdonú frekvenciát használó médiaszolgáltatók számára.

A közszolgálati kötelezettségek előírása nem állami médiaszolgáltatók részére mindenképpen a média működésébe való beavatkozást jelent, a közszolgálati médiarendszer állami fenntartása pedig akadályát képezi a médiumok szabad versenyének. E korlátozásoknak azonban alaposan átgondolt oka van. A közszolgálati média esetében már többről van szó, mint egyszerűen a kiegyensúlyozott tájékoztatás nyújtása, vagy a demokratikus döntéshozatal, valamint a közéletben való részvétel lehetőségének biztosítása, ezek ugyanis a médiapiac más szereplőivel szemben is megkövetelt feladatok (bár kétségtelen, hogy a közszolgálati médiának e területeken is lehet többletkötelezettsége).

Nem nehéz belátni, hogy a szórakoztatás dominanciája kiszorította az igényes tájékoztatást, a közvitákat, egyáltalán, az igényesebb kultúrát a tömegmédiából. A tömegmédia elsődleges célja a szórakoztatás, és csak így képes tömegeket elérni. Ezzel a ténnyel nem érdemes vitába szállni. Azonban, miközben „halálra szórakozzuk magunkat” (Neil Postman), a média bizonyos olyan, korábban ellátott társadalmi funkcióinak betöltése – amelyek biztosítására más alternatív megoldás nem áll rendelkezésre – ellehetetlenül. Ha az állam gondoskodni kíván ezek megvalósulásáról, egyfelől szükséges ehhez önálló médiaszolgáltatókat fenntartania, másfelől pedig a kötelezettségek egy részét szélesebb körben is elő kell írnia. A közszolgálati médiának ugyanakkor a médiapiac integráns részének kell maradnia, nem vonulhat ki teljesen a piaci versenyből, de nem is szállhat be abba teljes erejével. Óvatosan egyensúlyoznia kell, szem előtt tartva a létét igazoló alapvető értékek képviselőit, azokat népszerűen, fogyasztható formában megjelenítve.

A médiától kulturális felelősségvállalást követelő nézet nagy ‘tragédiája’, hogy az egyenlő emberi méltóság eszméje alapján a felelős állampolgár eszményében is hinnie kell, és nem tekintheti a tévénezőket kiszolgáltatott, az árral úszó, megmentésre váró passzív tömegeknek. Ha így tenne, a demokrácia alapjait feszegető kérdésekhez jutna el viszonylagos gyorsasággal. Mindeközben persze nem nézheti tétlenül azt sem, hogy a kereskedelmi média minden állami kontrolltól mentesen, a kizárólagos kulturális forrás szerepére törve áldozza fel az állampolgárok szellemi fejlődésének maradék lehetőségeit a profitszerzés oltárán. Ebből a szabályozás és a jogalkalmazás örökös egyensúlyozási kényszere következik, amelyet mind az individualistaként feltűnő piaci szempontú érvelés, mind a közösségépítésre fókuszáló felfogás képviselői – ellentétes okokból, de hasonló hangerővel – kárhoznak.

Mivel mindent nem tud bemutatni egyetlen médium sem, ezért kénytelen szelektálni. Gyakorlati szempontból ez a „szűrés” történhet a demokratikus értékek (hírterület), vagy műveltségi kánon (kultúra) alapján. Azaz, minden

médium „torzító szűrő”, csakhogy ideális esetben a közmédiának máshogy, értékalapon kell tennie ezt, nem úgy mint a kereskedelmi médiaszektornak.

A média társadalmi szerepének változásai nem teszik a múltbéli felfogás valamennyi elemét érvénytelenné. A tájékoztatás feladata ma is éppolyan elengedhetetlen, mint korábban volt. Ami a kultúrát illeti, a tömegmédiában már nem elsősorban a tömegek általános műveltségi szintjének emelése lehet a realisztikus cél, sokkal inkább a nemzeti kultúrák megőrzése, amelyek továbbörökítéséért egy szűk kisebbség is sokat tehet. Ez az egyre kétségbeesettebb küzdelem azonban nehezen lehet sikeres a tömegekhez eljutó média nélkül.

A társadalom – ha úgy tetszik, a nemzet – tagjai közötti kulturális kötőerő az általánosan elismert, bevett kulturális kánon elenyészésével meglazult, és a közeli jövő sürgető feladataként újra megteremtendő. Ha korábban azt mondtuk, hogy a kultúra korábbi fogalma átértelmezésre szorul, azzal azt is mondjuk, hogy ez a média, korunk elsőszámú ‘kultúra-teremtőjének’ egyik fontos feladata.

Ha ‘európai’ vagy ‘globális’ kultúráról beszélünk, túl a nemzeti kultúrák találkozási pontjainak számbavételén, mindig szem előtt tartjuk az alkotóelemek sajátosságát. A globális média nem kívánja elismerni a nemzeti sajátosságokat, hiszen ez alapvetően ellentétes volna piaci érdekeivel. A megőrzés feladata az egyes államok külön-külön vívott elkeseredett küzdelmére vár, amelyben – tekintettel arra, hogy mindegyikük elsősorban a sajátját óvja – csak részben segídezhet valamely regionális, vagy akár kontinensnyi összefogás.

A közszolgálati média világméretű válsága a piaci liberalizációval kezdődött, majd folytatódott a kereskedelmi médiumok népszerűsítésével, amely az állami tulajdonú média korábbi biztos pozíciójának megingásával járt. A megnövekedett számú piaci szereplő azonban nem végezte el a korábban egy-két médiumra háruló feladatokat. A korlátok nélküli verseny magát a versenyt számolta fel, mert idővel csak a rendkívül tőkeerős vállalkozások maradhatnak talpon, azok kínálata pedig gyakorlatilag homogénné válik.

A modern média állapotát látván az egyes államok eltökéltsége a közszolgálati média fenntartására tovább erősödött. Amikor ez utóbbi kríziséről beszélünk, a csökkenő népszerűséget és az ezzel összefüggő identitásválságot értjük alatta (bár számos országban még mindig a közszolgálati médiumokat követik figyelemmel a legtöbben), és semmiképpen nem a közszolgálati eszméjébe vetett hit eltűnését.

A közszolgálati médiumok magyarországi története egy nagy tanulságot mindenképpen hordoz: minden megfogalmazott gondolat, leírt vagy akár törvénybe iktatott szó, felépített struktúra csak annyit ér, amennyit abból sikerül megvalósítani. Ha a közmédiumokon belül nem alakul ki a helyes működést biztosító szervezeti kultúra, ha a közszolgálati vallott ethoszát nem sikerül igazi tartalommal megtölteni, akkor a gyakorlati tökéletlenségek a közszolgálati eszmei alapját is alááshatják, és joggal merülhetnek fel a rendszer fenntartásának szükségességét vitató álláspontok. Ha azonban nem leszünk képesek jól működő közszolgálati médiumokat létrehozni, vagy eleve

lemondunk e tervünkről, az beláthatatlan következményekkel járhat a teljes közösség, a nemzet sorsára nézve, kedvezőtlenül befolyásolva a demokrácia működőképességét, valamint a társadalmi integrációt és szolidaritást. Persze lehet, hogy ez csak azoknak fájna, „akik olyan légszerű valamiből akarnak megélni, mint egy nép szelleme és nyelve” (Illyés Gyula).

3. 1. A közmédia hazai szabályozása

Magyarországon a közszolgálati média- és hírszolgáltatás biztosítására, függetlenségének védelmére az Országgyűlés létrehozta a Közszolgálati Közalapítványt, ami a közszolgálati médiával szemben támasztott célok és alapelvek érvényesüléséért felelős Közszolgálati Médiaszolgáltató (azaz a Duna Médiaszolgáltató nZrt.) tulajdonosa.

A közszolgálati médiaszolgáltatás törvényben rögzített alapelvei (Mttv. 82. §):

- a) az államtól és a gazdasági szereplőktől függetlenül működik, a közszolgálati médiaszolgáltató vezetői és a tevékenységében részt vevők – a jogszabályok nyújtotta keretek között – szakmai autonómiát élveznek,
- b) rendszere biztosítja az elszámoltathatóságot és a társadalmi felügyelet megvalósulását,
- c) működésének biztosítása elsősorban a Magyarországon élők közös áldozatvállalásával, állami finanszírozás mellett történik,
- d) tevékenysége nem irányulhat elsősorban nyereségszerzésre.

A közszolgálati médiaszolgáltatás céljai (Mttv. 83. § (1) bekezdés):

- a) a társadalmi és kulturális értelemben átfogó médiaszolgáltatás nyújtása, amely a lehető legtöbb társadalmi réteghez és kulturálisan elkülönülő csoporthoz, illetve egyénhez kíván szólni,
- b) a nemzeti, a közösségi, az európai identitás, a kultúra és a magyar nyelv ápolása, gazdagítása,
- c) a nemzeti összetartozás és a társadalmi integráció elősegítése, illetve megerősítése, valamint a házasság intézményének és a család értékének tiszteletben tartása,
- d) az alkotmányos jogoknak, a törvényes rend alapértékeinek és a demokratikus társadalmi rend szabályainak megismertetése, támogatása,
- e) nemzetiségek, vallási közösségek valamint egyéb közösségek médiával szemben támasztott igényeinek kielégítése, kultúrájának bemutatása, a nemzetiségek anyanyelvének ápolása,
- f) az életkoruk, testi, szellemi vagy lelki állapotuk, társadalmi körülményeik következtében súlyosan hátrányos helyzetben lévő csoportoknak, valamint a fogyatékkal élőknek a médiaszolgáltatásokkal szemben támasztott sajátos igényeinek kielégítése,
- g) a határon túli magyarság kulturális igényeinek szolgálata, nemzeti önazonosságuk és anyanyelvük megőrzésének elősegítése, az anyaországgal való szellemi kapcsolattartásuk lehetővé tétele,
- h) a kiskorúak testi, lelki és erkölcsi fejlődését, érdeklődését szolgáló, ismereteit gazdagító műsorszámok, valamint a gyermekvédelem céljait szolgáló ismeretterjesztő, felvilágosító műsorszámok közzététele,

- i)* oktatási és ismeretterjesztő feladatok ellátása, az új tudományos eredmények bemutatása,
- j)* az egészséges életmódot, a környezetvédelmet, a természet- és tájvédelmet, a közbiztonságot, a közlekedésbiztonságot elősegítő ismeretek terjesztése,
- k)* Magyarország, illetve a Kárpát-medence különböző területeinek társadalmi, gazdasági, kulturális életét megjelenítő műsorszámok bemutatása,
- l)* Magyarország és a magyar kultúra, illetve a Magyarországon élő nemzetiségek kultúrájának bemutatása Európa és a világ számára,
- m)* kiegyensúlyozott, pontos, alapos, tárgyilagos és felelős hírszolgáltatás, valamint tájékoztatás,
- n)* az egyes eltérő vélemények ütköztetése, a közösség ügyeivel kapcsolatos viták lefolytatása, a megbízható tájékoztatáson alapuló, szabad véleményalkotáshoz való hozzájárulás,
- o)* sokszínű, gazdag választékú, többféle értékrendet bemutató műsorok közzététele, színvonalas szórakoztatás, nagy érdeklődést kiváltó műsorszámok bemutatása,
- p)* a műsorfolyam minden elemében minőségi műsorkészítés megvalósulása, a médiapiaci versenyben való ésszerű és indokolt részvétel.

A Közzolgálati Médiaszolgáltató feladata a közzolgálati médiaszolgáltatás törvényben meghatározott céljainak megvalósítása; e feladatának a közzolgálati médiaszolgáltatások tevékenységeinek összehangolásával tesz eleget (Mttv. 98. § (1) bekezdés).

A Közzolgálati Médiaszolgáltató feladatainak ellátását az MTVA törvényben meghatározott forrásaiból támogatja, erre irányuló megrendelésre elvégzi médiatartalmainak készítését, beszerzését, megvásárlását, valamint a közzolgálati médiaszolgáltatáshoz szükséges egyéb tevékenységét. A Közzolgálati Médiaszolgáltató – közzolgálati céljainak elősegítése érdekében – vállalkozási tevékenységet végezhet. Nyereségét kizárólag a közzolgálati médiaszolgáltatás végzésére vagy fejlesztésére használhatja fel (Mttv. 108. § (1) és (9) bekezdések).

A Közzolgálati Médiaszolgáltató költségvetése az MTVA költségvetésében szerepel, amelyet az Országgyűlés a központi költségvetéstől elkülönült, önálló törvénnyel hagy jóvá, minden tárgyévet megelőzően.

3. 2. A közzolgálati érték-vizsgálat hazai szabályozása

A Közzolgálati Médiaszolgáltató szolgáltatásainak közzolgálati jellegét és értékét, valamint a médiapiac sokszínűségére gyakorolt hatását köteles megvizsgálni és ellenőrizni (Mttv. 100/B. §):

- „(1) A közzolgálati médiaszolgáltató szolgáltatásainak közzolgálati jellegét és értékét, valamint a médiapiac sokszínűségére gyakorolt hatását

köteles megvizsgálni és ellenőrizni.

(2) A közszolgálati érték vizsgálatának részletszabályait szabályzatban kell rendezni, amelyet valamennyi, az eljárásban érintett szervezet vagy testület közösen fogad el, a közszolgálati médiaszolgáltató kezdeményezésére és koordinációja mellett.

(3) A (2) bekezdés szerinti szabályzat megalkotása és valamennyi módosítása során figyelemmel kell lenni e törvény rendelkezéseire, a Kódex előírásaira, valamint az Európai Unió és az Európa Tanács vonatkozó ajánlásaira, előírásaira.”

A közszolgálati érték-vizsgálat lefolytatására irányuló Eljárás részletszabályait a Szabályzat tartalmazza.

Az Eljárást az újonnan indítani kívánt szolgáltatások és a jelentős mértékben módosított, már meglévő szolgáltatások esetében minden esetben, a meglévő szolgáltatások tekintetében pedig meghatározott időközönként le kell folytatni.

3. 3. A közszolgálati érték-vizsgálat lefolytatásáért felelős testület

Az Eljárás lefolytatása a Testület feladata.

A Testület háromtagú, egy-egy tagját a Közszolgálati Testület, a Közszolgálati Közalapítvány kuratóriuma, valamint a Médiatanács saját tagjai közül – ide nem értve e testületek elnökeit – delegálja. A Testület elnöki tisztségét a Médiatanács által delegált tag tölti be.

A Testület döntésével szemben előterjesztett jogorvoslati kérelmet a Másodfokú Testület bírálja el, amelynek tagjai az előző pontban említett három szerv elnöke.

Az Eljárás lefolytatásában – a Testület mellett – az alábbi szervek érintettek:

- a) a Közszolgálati Médiaszolgáltató,
- b) az MTVA,
- c) a Közszolgálati Testület,
- d) a Közszolgálati Közalapítvány kuratóriuma,
- e) a Médiatanács,
- f) a Gazdasági Versenyhivatal.

3. 4. A közszolgálati érték-vizsgálat tárgyi hatálya

Az Eljárás lefolytatása a Közszolgálati Médiaszolgáltató, illetve a Közszolgálati Médiaszolgáltató vagy jogelődjei megbízásából más által nyújtott vagy jövőben nyújtani kívánt alábbi szolgáltatás-típusokat érinti:

- a) lineáris audiovizuális médiaszolgáltatások,
- b) lineáris rádiós médiaszolgáltatások,
- c) lekérhető audiovizuális médiaszolgáltatások
- d) lekérhető rádiós médiaszolgáltatások

- e) internetes sajtótermékek,
- f) nyomtatott sajtótermékek,
- g) az a)–f) pontok alá nem sorolható, önálló szolgáltatásnak minősülő internetes tartalomszolgáltatások.

Az Eljárást az előző pontban felsorolt szolgáltatások tekintetében az alábbi esetekben nem szükséges lefolytatni:

- a) a három hónapnál rövidebb ideig nyújtott szolgáltatások esetében,
- b) amelyek esetében az eljárás költsége aránytalan mértékben meghaladja a szolgáltatás várható költségeit,
- c) új szolgáltatás esetében, amely egy évre eső költsége nem éri el az MTVA törvényben elfogadott, a szolgáltatásindítás tervezett dátumát megelőző évre vonatkozó éves költségvetésének legalább 3%-át,
- d) meglévő szolgáltatások olyan módosítása, amelynek végrehajtása jogszabályváltozás miatt kötelező,
- e) meglévő szolgáltatások új terjesztési platformokon történő megjelenése esetén,
- f) meglévő szolgáltatások arculatának módosítása esetén, ha a módosítás nem érinti jelentős mértékben a szolgáltatás révén a közönséghez közvetített tartalmat.

Az Eljárás lefolytatásához szükséges infrastrukturális háttér biztosítása, illetve az ahhoz szükséges egyéb költségek az MTVA-t terhelik.

3. 5. Az Eljárás megindítása és menete már működő szolgáltatás esetén

A Testület minden év február 15-ig, a Szabályzat hatályba lépésének évében május 31-ig kijelöli az adott évben vizsgálandó, már meglévő – jelentősen módosítani nem kívánt – szolgáltatások körét. Az adott évben vizsgálandó szolgáltatásokra a Közszolgálati Médiaszolgáltató és az MTVA vezérigazgatója minden év január 31-ig – a Szabályzat hatályba lépésének évében május 15-ig – közösen javaslatot tehet, amelytől a Testület indokolási kötelezettség nélkül eltérhet. A Testület az adott évben vizsgálandó szolgáltatások körét megállapító döntéséről 8 napon belül tájékoztatja a Közszolgálati Médiaszolgáltató és az MTVA vezérigazgatóját.

A meglévő szolgáltatás vizsgálatát a Testület rendeli el, és döntéséről 8 napon belül értesíti a Közszolgálati Médiaszolgáltató vezérigazgatóját, egyúttal felkéri, hogy a szolgáltatás-leírást az értesítést követő 30 napon belül nyújtsa be a Testület elnöke számára.

Amennyiben a Testület úgy találja, hogy a szolgáltatás-leírás nem tartalmazza hiánytalanul a Szabályzatban felsorolt kötelező tartalmi elemeket, vagy a szolgáltatás-leírás kapcsán egyéb kérdés, észrevétel merül fel, úgy kiegészítést kérhet írásban a Közszolgálati Médiaszolgáltató vezérigazgatójától.

Az Eljárást 80 napon belül le kell folytatni. A határidő az Eljárás megindításról szóló döntés meghozatalát követő napon kezdődik, és egy alkalommal, indokolt

esetben, a határidő lejártát megelőzően a Testület döntése alapján legfeljebb 20 nappal meghosszabbítható.

3. 6. A vizsgálat tárgya és döntés már működő szolgáltatás esetén

Az Eljárás meglévő szolgáltatások vizsgálata esetében egyetlen részből áll, ennek során a Testület értékeli a szolgáltatás által képviselt közszolgálati értéket. Az eljárás során értékelendő szempontok részletes leírását a Szabályzat tartalmazza.

Az Eljárás befejeztével a Testület kétféle döntést hozhat:

- a) jóváhagyja a szolgáltatás eredeti feltételekkel történő további folytatását;
- b) módosításokat javasol a szolgáltatás tartalmában.

A döntés megszületését követően az abban foglaltakról a Testület haladéktalanul tájékoztatja a Közszolgálati Médiaszolgáltató és az MTVA vezérigazgatóját.

Amennyiben a Testület módosításokat javasol a szolgáltatás tartalmában, a Közszolgálati Médiaszolgáltató vezérigazgatója a döntést követő egy év letele után, 30 napon belül köteles tájékoztatót benyújtani a Testületnek, amelyben ismerteti a javasolt módosítások végrehajtását, vagy a javaslatok figyelmen kívül hagyásának részletes indokait, okait.

A Közszolgálati Médiaszolgáltató vezérigazgatója az Mttv. 97. § (8) bekezdése alapján a Közszolgálati Testület számára benyújtandó beszámolóban, jól elkülönülten, önálló fejezetben köteles kitérni a Testület döntéseiben foglalt megállapításokra, illetve az azokkal kapcsolatos saját álláspontjára.

3. 7. Konzultáció és médiakutatás

A Testület az Eljárás lefolytatása során a Közszolgálati Testülettel konzultációt folytat, továbbá a Gazdasági Versenyhivattól, a médiaszolgáltatók, sajtótermékek kiadói és közvetítő szolgáltatók érdekképviseleti-szakmai szervezeteitől szükséges esetben véleményt, állásfoglalást kérhet.

A konzultációt a Testület kezdeményezi; az ennek során beérkezett információkat az állásfoglalása meghozatala során figyelembe veszi.

Az Eljárás lefolytatása során a Testület médiakutatási adatokat is vizsgál.

A felhasznált médiakutatási adatoknak reprezentatív kutatásból kell származnia, amely nem csak a közszolgálati média meglévő közönségét célozza, hanem a társadalom egésze véleményének összegyűjtésére kell törekednie.

A konzultációk és a médiakutatás eredményeit a Testület gyűjti össze és elemzi, az eredményeket beépíti az állásfoglalásába.

3. 8. A javaslatban foglaltak közszolgálati értékének vizsgálata

Az Eljárás a szolgáltatás által képviselt közszolgálati értéket hivatott mérni.

A közszolgálati érték meghatározásakor a következő szempontokra tekintettel kell a vizsgálatot elvégezni:

- a közönség elérése,
- a tartalom univerzális (széles körnek szóló) jellege,
- a tartalom hatása, az általa elérhető eredmény,
- a tartalom minősége,
- a tartalom értékessége,
- a tartalom innovatív jellege,
- a tartalom megfelelő ár-érték aránya (költséghatékonyság),
- a közszolgálati médiaszolgáltatás törvényi céljaival való összhang.

A) A közönség elérése

Az adott szolgáltatás által elért közönségarány (*share*) vagy közönség általi elérése (*reach*) minden esetben vizsgálendő. Ennek során figyelemmel kell lenni arra, hogy a közszolgálati média olyan műsorainak, amelyek kifejezetten egy társadalmi kisebbség számára készülnek (vallási, nemzetiségi műsorok), a célzott közönséget kell elérniük, és nem feltétlenül törekednek jelentős nézőszámra. Ennek a szempontnak a keretein belül azt is szükséges mérni, hogy egy műsor mennyire éri el a célzott közönségét.

B) A társadalom azon tagjainak aránya, akiket a közmédia megfelelően kiszolgál (univerzális jelleg)

Ennek felmérése során fontos, hogy a „társadalom tagjai” közül azonosításra kerüljön az a kör, amelyet egy adott szolgáltatás meg tud szólítani (pl. életkori csoport, származás vagy hitbeli meggyőződés alapján szerveződő csoport). A közszolgálati mediaszolgáltatás célja, hogy szolgáltatásainak összessége olyan legyen, amely a társadalom valamennyi csoportja számára kínál vonzó tartalmat. A vizsgált szolgáltatást abból a szempontból kell felmérni, hogy mennyire szolgálja ezt a célt, olyan közönség számára szól-e, amelynek igényei korábban háttérbe szorultak, bővíti-e azt a kört, amelyet a közszolgálati média korábban meg tudott szólítani stb.

C) A tartalom hatása, a szolgáltatás által elért eredmény

A tartalom hatása például az alábbi szempontok szerint mérhető:

- mennyire emlékeznek egy-egy műsorra,
- mennyiben befolyásolta egy-egy műsor a társadalmi életet, lehet-e ok-okozati összefüggést felállítani a műsor közzététele és annak változása között,
- egy adott műsor által elnyert díjak,
- a szolgáltatással kapcsolatban közzétett kritikák tartalma.

E szempont kizárólag a meglévő, jelentősen módosított szolgáltatás vizsgálatakor értékelendő.

D) A tartalom minősége

Az eljárásnak biztosítania kell a szubjektív egyéni nézőpontok kiegyenlítését, és a lehető legnagyobb mértékben objektíválnia a minőségi, értékességi szempontú felmérést. A minőségbeli döntések maguk is sokfélék lehetnek, és az alábbi szempontok figyelembe vételét követelik meg:

- a gyártási folyamat minősége és professzionalizmusa – a megalapozott szakemberi döntések és a mérhető magas szakmai színvonal hozzájárul a tartalom minőségéhez,
- a tartalom technikai jellemzői,
- a közönség felfogása a minőségről – a közönség által minőséginek tekintett tartalmak figyelembe vétele fontos szempont lehet, de ügyelni kell rá, hogy a közönség nem minden tagja, és nem minden esetben hoz megalapozott döntéseket e kérdésben,
- a tartalom és az individuum – a minőség meglétére utalhat, ha a tartalom hozzájárul az egyén képességeinek fejlesztéséhez, nézőpontjának tágításához, személyiségének kiterjesztéséhez.

E) A tartalom értékessége

A közszolgálati média egyik feladata, hogy hosszú távon is érvényes értékeket mutasson fel, értékes műsorokat tegyen közzé. A közszolgálati média háromféle értéket hordozhat a társadalom tagjai számára. Ezek: egyéni (individuális) érték, állampolgári (közösségi) érték, gazdasági érték. Ezek közül – a vizsgált szolgáltatás szempontjából – az első kettőt a közszolgálati érték-vizsgálat során kell felmérni, a harmadikat pedig a médiapluralizmus-vizsgálatban.

a) Egyéni (individuális) érték

Vizsgálati szempontok: milyen előnye származik az egyéneknek abból, ha követik a közmédia tartalmait? Milyen módon és mértékben ismerik fel űk ezen előnyöket, ha egyáltalán felismerik? Hajlandóak lennének-e fizetni egy-egy szolgáltatásért? Ha igen, mennyit?

b) Állampolgári (közösségi) érték

Ennek során azt kell vizsgálni és értékelni, hogy az érintett szolgáltatás vonatkozásában megvalósulnak-e az alábbi követelmények:

- hozzájárulás az állampolgárok tájékozottságához, pontos, időszerű és kiegyensúlyozott hírszolgáltatás révén,
- a közéleti vita kiszélesítése egy-egy társadalmi, politikai vagy más közéleti kérdésben,
- kulturális tartalmak közvetítése, a kulturális örökség megőrzése és gazdagítása.

F) A tartalom innovatív jellege

A közmédiának – az Mttv. által is előírt módon – kiemelt szerepe van az új technikák innovatív alkalmazásában, az új típusú szolgáltatások indításában, ez is vizsgálendő a szolgáltatás közszolgálati értéke kapcsán.

G) A tartalom megfelelő ár-érték aránya

A köz általi finanszírozásból, az ebből eredő elszámoltathatósági elvárásból, illetve az Európai Unió állami támogatásokra vonatkozó szabályaiból is egyértelműen következik, hogy a közmédia finanszírozása nem lépheti túl azt a mértéket, amely a számára kijelölt célok eléréséhez szükséges. Az ár-érték arány természetesen nem a közmédia támogatásának teljes összegére és a teljes tartalom (műsorfolyam) egybevetésére vonatkozik, hanem az egyes szolgáltatások költségeire és azok megfelelő értékére.

H) A közszolgálati médiaszolgáltatás törvényi céljaival való összhang

A vizsgálat során értékelni kell, hogy a szolgáltatás hogyan járul hozzá a törvényben, és az Mttv. 82–83. §-ában, valamint a Közszolgálati Kódexben felsorolt közszolgálati célokhoz, és ezáltal milyen közszolgálati értéket képvisel.

3. 9. A vizsgálat alapjául szolgáló dokumentumok

A vizsgálat során a Testület a következő információkra támaszkodhat:

- a Közszolgálati Médiaszolgáltató vezérigazgatója által benyújtott szolgáltatás-leírásra,
- a Közszolgálati Médiaszolgáltató vezérigazgatójának címzett kérdésekre adott írásbeli válaszokra,
- a Közszolgálati Médiaszolgáltató vezérigazgatójának személyes meghallgatására,
- korábban elvégzett médiakutatások eredményeire,
- közvélemény-kutatásokra,
- a konzultációk eredményeire,
- a Közszolgálati Testülettel, valamint a médiapiac érdekképviselői-szakmai szervezeteivel folytatott konzultáció eredményére,
- magyar és külföldi (pl. az EBU felől érkező), független szakértői véleményekre.

A szolgáltatás-leírásnak az alábbi kérdések bemutatására kell kiterjednie:

- a) a szolgáltatás hogyan, milyen módon felel meg a közszolgálati céloknak, figyelembe véve a Közszolgálati Médiaszolgáltatóval szemben megfogalmazott törvényi követelményeket,
- b) a szolgáltatás által elérni kívánt célok világos megfogalmazása,
- c) a szolgáltatás arculata, célja, célközönsége,

- d) a szolgáltatás hogyan járul hozzá a szerkesztői versenyhez, pluralizmushoz,
- e) a szolgáltatás összefoglalója, koncepciója (tartalom, cél, közönség általi elérhetőség, törvényi követelményekkel való összhang, költségek),
- f) annak rögzítése, hogy a szolgáltatás közszolgálati értékének és a médiapluralizmusra gyakorolt hatásának az elemzéséhez a benyújtó megítélése szerint milyen kutatások lefolytatása, elemzések elvégzése szükséges,
- g) a szolgáltatás teljes bekerülési költsége,
- h) új szolgáltatás esetén az indítás tervezett időbeli ütemezése,
- i) a szolgáltatás tartalmának meghatározott jellemzők (pl. műfajok, műsортípusok, célközönség) szerinti bontásban történő bemutatása, jellemzőinek ismertetése,
- j) jelentősen módosítani tervezett szolgáltatás esetén minden olyan módosulás leírása, amely érinti a közzétett tartalmak jellegét, a szolgáltatás profilját.

A Közszolgálati Médiaszolgáltató vezérigazgatójának címzett kérdésekre adott írásbeli válaszai, illetve személyes meghallgatása során tett nyilatkozatai, észrevételeinek elsődlegesen a szolgáltatás-leírás alapján nem világos vagy egyértelmű kérdések tisztázására, kiegészítésére kell szorítkoznia.

A Duna World Rádió közszolgálati érték-vizsgálatára irányuló Eljárásban a Testület a következő kutatásokra, információkra támaszkodott:

- a Közszolgálati Médiaszolgáltató által a Testületnek benyújtott szolgáltatás-leírás;
- a Közszolgálati Médiaszolgáltató és az MTVA vezérigazgatójának írásbeli kiegészítései a szolgáltatás-leíráshoz;
- a Közszolgálati Testülettel véleménye az érintett csatornákat illetően;
- a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság országos rádiós hallgatottságmérésének eredménye (2019. I., II. és III. negyedév).

3. 10. Az információk bizalmas kezelése

Az Eljárás során a Testület tagjai a Szabályzatban foglaltaknak megfelelően bizalmasan kezelik a tudomásukra jutott információkat, a Közszolgálati Médiaszolgáltató vezérigazgatóján keresztül elősegítik a szükséges dokumentumok nyilvánosságra kerülését, biztosítják az üzleti és egyéb védett titkok megőrzését.

A Testület eljárása során függetlenül, a vizsgálat alapjául szolgáló dokumentumok és információk felhasználása révén, a Szabályzatban foglalt alapelveknek megfelelően jár el.

4. A DUNA WORLD RÁDIÓ CSATORNÁRA VONATKOZÓ SZOLGÁLTATÁS-LEÍRÁS VIZSGÁLATA

Jelen pont a Testület által elvégzett közszolgálati érték-vizsgálat eredményét foglalja össze.

4. 1. A Duna World Rádió piaci környezete

Ami a Duna World Rádió piaci környezetét illeti, elmondható, hogy műsortematikájára tekintettel eredendően nem tekinthető unikális csatornának; kizárólag a közmédia más adóin korábban megjelent műsorok ismételt közlésével számos tekintetben hasonlóságot mutat a portfólió más elemeivel. A rádió országos vételkörzettel rendelkező, műholdon és internet-hozzáférés útján elérhető csatorna.

Jelenleg hazánkban a közmédia mellett országos vételkörzetű médiaszolgáltatásként a Hold Rádiós és Televíziós Reklám Kft. médiaszolgáltató által nyújtott Retro Rádió kereskedelmi médiaszolgáltatás működik. A közmédia rádiós portfóliója jelenleg hét rádióból áll és kínálata igen színes, azok között minden hallgató megtalálhatja a számára érdekes és értékes műfajokat, nevezetesen:

- Kossuth Rádió, amely híreket, kulturális, tudományos és közéleti műsorokat közvetít;
- Petőfi Rádió a fiatalok zenei rádiója;
- Dankó Rádió, mely magyar nótákat, népzenei és operett slágereket sugároz;
- Bartók Rádió elsősorban a komolyzenét és a jazzt kedvelőket szólítja meg;
- Nemzetiségi Rádió Európában szinte egyedülálló módon minden államalkotó kisebbséget saját anyanyelvén (13 nyelven) szólít meg. Az országos lefedettségnek köszönhetően minden nemzeti és etnikai kisebbség szerte az országban bárhol meghallgathatja a számára készített műsort;
- Parlamenti Rádió kizárólag a parlamenti közvetítéseket sugározza, ezen kívül online streamjén a Kossuth Rádió műsora hallgatható;
- végül, de nem utolsósorban a jelen eljárásban is vizsgált Duna World Rádió mint a közmédia műholdas rádiója, műsora szinte a világ minden táján kizárólag műholdakról, illetve internetről érhető el.

A Duna World Rádió célközönség a tengerentúli és szórványban élő magyar közösségek, a magyar diaszpóra, akiket sajátos műsorstruktúra segítségével igyekszik maradéktalanul kiszolgálni. A csatorna valamennyi tekintetben eltér a piacon elérhető más szolgáltatásoktól, így nem csak a hallgatói bázis szempontjából, de célját és profilját tekintve egyaránt egyedülálló a magyar rádiós piacon.

4. 2. A Közszolgálati Testület véleménye

A Közszolgálati Testület véleményében kifejezésre juttatta, hogy nagyra értékeli azt a munkát, missziót, amit a Duna World és Duna World Rádió a világ összmagyarsága számára ellát. Általános véleménye, hogy mind tartalma, mind

elérhetősége, mind költséghatékonyága tekintetében a Közzolgálati Kódexnek és a társadalmi elvárásoknak egyaránt megfelel a közmédia ezen két csatornája.

A csatornákkal szembeni *igények* kapcsán a Közzolgálati Testület hangsúlyozza, hogy ezt az határozza meg, hogy milyen célcsoportokat jelöl ki, amelyekhez a csatornák funkciói rendelhetők. A csatornák kínálata és a visszajelzések alapján több ilyen is azonosítható: így például a magyar kultúra nemzetközi szintű bemutatása (ország- és nemzet-reprezentációs funkció), a kárpát-medencei magyarság számára zajló műsorszolgáltatás (felelősség a külhoni és magyarországi magyarság összetartozásának erősítéséért), közreműködés öt világrész magyar diaszpórájának identitásőrzésében (az asszimiláció tendenciáinak ellenében), az elmúlt időszakban külföldre költözött magyarok (kötődésük megőrzése), vagy éppen a hazai nézők (prémium-válogatás nyújtása). Ezek a célcsoportok és funkciók jelenleg nem differenciálódnak, együttesen vannak jelen, eltérő mértékben és hangsúlyokkal. Az egyes műsorokban és a műsorfolyam egészében ugyanakkor mindezen célcsoportokhoz rendelt funkciók színvonalasan jelennek meg, így az eltérő igényeknek jórészt teljeskörűen megfelel a csatorna. A differenciálódás tisztázása azonban stratégiai távlatban javasolt.

Tekintettel arra, hogy a lineáris médiafogyasztás még ma is domináns jelenléttel bír a médiapiacra, a Közzolgálati Testület indokoltnak tartja, és ezért támogatásáról biztosított a *műsorstruktúra* ilyen jellegű („több főműsoridős”) megoldását. Az egyes műsorok nagy többségükben valóban minőségi válogatást jelentenek a közmédia kínálatából. (Ezzel egyébként egyfajta „húzóerőt” is jelentenek a teljes műsorfolyam számára.)

A Közzolgálati Testület megítélése szerint a Duna World és Duna World Rádió csatornák *műsorkínálata* a közzolgálati médiaszolgáltatással szemben a törvényben, illetve a Közzolgálati Kódexben előírt célkitűzéseknek teljes mértékben megfelel. Ugyanakkor a fentebbi célok és funkciók mentén végig gondolásra érdemesnek tartja, hogy a válogatásokon túl saját műsorok készítése lehetséges volna-e, elsősorban a nyelvi identitás-őrzés, valamint a magyarországi és határon túli oktatásba, illetve felsőoktatásba való bekapcsolódás lehetőségeinek felmutatása, bővítése érdekében.

Mivel ilyen célú másik médiaszolgáltatást nem ismerni, a más médiaszolgáltatástól való *megkülönböztethetőség* igénye a Közzolgálati Testület értékelése szerint nem értelmezhető. A közmédia többi csatornájától arculati szempontból nem fedezhetők fel érdemi megkülönböztető jellemzők. Azonban ezt a Közzolgálati Testület nem tartja feltétlenül problémának. Ugyanakkor a Duna Televízió olyan márkanévvé vált világszerte, hogy semmiképpen sem volna célszerű az attól való eltérés.

A Duna World és a Duna World Rádió *nézettségi/hallgatottsági adatainak* alakulása kapcsán a Közzolgálati Testület kifejtette, hogy a csatornákkal szemben elvárt igények és megfelelés pontos feltárásához nem áll rendelkezésre kellően hiteles, megbízható nézettségi-hallgatottsági adatsor. A technológiai fejlődés távlatosan ebben segítséget nyújthat, de addig is szükséges volna a

kvantitatív és kvalitatív kutatási eszközök alkalmazásával pontosabb információkhoz jutni erről. A közvetett (közösségi médiabeli visszajelzések, személyes rákérdezések) alapján alig ismert a két szolgáltatás. Mintha a Duna Televízió alapsatorna televíziós tekintetben ellátná a funkciót, a rádió hallgatottságáról alig van visszajelzés. A hazai adatok megfelelő itthoni érdeklődést mutatnak.

A Duna World és a Duna World Rádió csatornák, illetve a hozzájuk kapcsolódó szolgáltatások vonatkozásában esetlegesen érezhető *hiányosságok* kapcsán a Közszolgálati Testület legnagyobb elégtelenségnek (a közmédia egészére jellemzően is) az online megjelenést, a médiaklikk használhatóságát illetően látja. A műsorok kereshetősége, a felület korszerűsége, a rádiós műsorok visszahallgathatósága, a tartalmi információk megléte, a címkézés, a visszajelzések lehetősége, továbbá a mobilalkalmazás sem felel meg az a Közszolgálati Testület elvárásainak.

4. 3. A közszolgálati érték vizsgálata

4. 3. 1. A közszolgálati célokhoz való hozzájárulás

A csatorna missziójánál fogva kétségtelenül a közszolgálati médiával szemben megfogalmazott elvárásokat teljesítő médiaszolgáltatásnak értékelendő. A Duna World Rádió közszolgálati média kulturális feladatainak ellátásában, a magyar nemzet határon túl élő közösségei számára, illetve róluk való tájékoztatásban nélkülözhetetlen szereplőként nemcsak itthon, de terjesztési módjának köszönhetően az egész világon elérhető rádióként a magyarság szolgálatában álló csatorna. A Testület megítélése szerint a kulturális értékek közvetítése – még a közszolgálati média által ellátott feladatok igen széles tárházán belül is – kiemelt szerepet kell hogy betöltsön. Míg például a szórakoztató műsorszámok, sportközvetítések, illetve politikai- és hírműsorok a kínálatban igen sok helyen elérhetők a közönség számára, addig a kultúrát közvetítő igényes, minőségi tartalmak jellemzően háttérbe kényszerülnek a nézettségi/hallgatottsági versenynek köszönhetően – különösképpen igaz ez az anyaországtól távol élő közösségek esetében.

Ilyen módon az Mttv. 83. § (1) bekezdés *b)* pontjában rögzített, nemzeti, közösségi, európai identitás, a kultúra és a magyar nyelv ápolása, illetve gazdagítása terén a Duna World Rádió elvitathatatlanul igen jelentős feladatokat lát el. A Testület szerint e tekintetben nem tekinthető kritikaként, hogy a csatornán túlnyomórészt a közmédia más rádióadóin is helyet kapott tartalmak szerepelnek; figyelemmel a Duna World Rádió elsődleges célközönségére a valóban értékes műsorok esetében ez akár elvárásként is megfogalmazható lehet. Mindez persze nem szabad hogy eltántorítsa a közszolgálati médiát attól, hogy a Duna World Rádión kifejezetten e csatornára gyártott, illetve a célközönségnek szánt egyedi tartalmak elkészítésére is jelentős hangsúlyt helyezzen. A Testület helyesnek ítéli azt a szemléletet, hogy figyelemmel a média kulturális szolgáltatás-jellegére, a közmédia elsődleges feladatai között kell szerepelnie az értékmegőrzésnek és -gyarapításnak.

Az is igaz, hogy a társadalom valamennyi tagja maga választhatja ki az általa értékesnek vagy érdekesnek gondolt tartalmakat; az értékválasztás folyamatában azonban a közszolgálati médiának kötelessége iránytűként szolgálni, és meg kell találnia a kor szelleméhez, technikai fejlettségéhez, társadalmi állapotaihoz illő azon tartalmakat, amelyekben tovább éltethetők és gyarapíthatók a múltban felhalmozott értékek. Helyes felismerés, hogy a közszolgálati média egyik fő feladata, hogy a különböző kulturális és értékrendbeli lehetőségek közötti választást a polgárok számára lehetővé tegye; de a kizárólag profitszerzésben érdekelt szolgáltatások befogadása vagy megisméltése a közszolgálat számára nem kívánatos.

A kulturális tartalmakhoz hasonlóképpen, a közönség tájékoztatásában, hiteles, aktuális információkkal való ellátásában szerepet játszó műsorelemek közszolgálati célok szolgálatához szintúgy nem férhet kétség.

A közszolgálati média kiemelt jelentőségű feladata a Magyarország határain túl élő magyarság – elsődlegesen nyilvánvalóan kulturális – szolgálata, amely önmagában is többféle, eltérő jellegű feladatot jelent. Ennek teljesítésében a Duna World Rádió – legalábbis a rádiós piacon – élen jár. E téren láthatóan törekszik a határon túl, de a környező országokban közösségként vagy diaszpórában élő magyarság kulturális igényeinek kiszolgálására, nemzeti önazonosságuk és anyanyelvük megőrzésének elősegítésére, az anyaországgal való szellemi kapcsolattartásuk lehetővé tételére. Ezen túlmenően nem csupán a Magyarországról távoli országokba – akár a tengerentúlra, más kontinensekre – került, szórványban élő magyarok megszólítása tekinthető fontos célkitűzésnek, de a szétszakított magyar közösségek közötti kohézióteremtés szintúgy. E körben nem csak a külhoni magyarok tájékoztatásában és kulturális igényű kiszolgálásában érezhetők a közszolgálati média erőfeszítései, hanem napi szinten törekszik a Magyarországon élők számára is közel hozni e közösségeket, azok sajátos kultúráját, sajátos körülményeit, élethelyzeteit.

Az előzőekben felvillantott sajátosságokra, jellemzőkre figyelemmel a Testület megállapítása szerint a Duna World Rádió magas szinten képes hozzájárulni a közmédiával szemben elsősorban az Mtv.-ben megfogalmazott, illetve a Közszolgálati Kódexben részletezett célkitűzések szolgálatához.

4. 3. 2. A szolgáltatás univerzális jellege

Egy szolgáltatás univerzális jellegét általában két, eltérő szempontból lehet vizsgálni: az adott szolgáltatás minden, rádióműsorok iránt érdeklődő által potenciálisan elérhető-e?; illetve, a tartalmát tekintve minden hallgató megtalálja-e benne az őt érdeklő, a neki szóló műsorszámokat?

A Testület megítélése szerint a Duna World Rádiót némiképp eltérően kell megítélni az univerzalitás követelményének teljesülése tekintetében. Amint ugyanis a korábbiakban már több alkalommal is rögzítésre került, e rádiós csatorna a közmédia portfóliójában igen sajátos küldetés teljesítésének

letéteményese. Attól a nemes szándéktól vezérelve, hogy a világ minden táján élő magyarság valamennyi tagja számára hozzáférhető kínálatot nyújtson, a csatorna terjesztése műholdon és internet-hozzáféréseken keresztül valósul meg. Ebből következően, noha körülményesebbnek tűnhet a földfelszíni sugárzástól eltérő terjesztési mód a „hagyományos” rádiós szokásokat előnyben részesítők számára, érthető módon nem tudná misszióját betölteni ez utóbbi elérési mód biztosítása esetén. Mindamellett miután mindkét hozzáférési mód alkalmas lehet a széles közönség elérésére, műsorai a világ bármely pontján hallgathatóvá válnak a magyar nemzet arra igényt formáló rétegei számára.

A másik tekintetben vett univerzalitás vonatkozásában, szem előtt tartva a csatorna tematikus jellegét és sajátos műsorstruktúráját, illetve műsorrendjét, a Duna World Rádió eredeti rendeltetésénél fogva sem lehet teljes. Egyfelől műsortematikáját, másrészt pedig műsorrendjét illetően eleve nem elvárható, hogy a kínálatában valamennyi rádióhallgató megtalálhassa a számára elvárt tartalmakat. (Mindazonáltal, a Testület egyetért a Közszolgálati Testület azon véleményével, miszerint a lineáris médiaszolgáltatás domináns jellegére tekintettel indokolt a műsorstruktúra ilyen jellegű felosztása.) Tematikáján keresztül ugyanis elsődlegesen a kulturális magazinok, hír- és háttérműsorok, magas közszolgálati értéket hordozó zenei tartalmak iránt érdeklődő közönség érezheti magát kiszolgáltatva.

Ugyanakkor, sajátos műsorstruktúrájának köszönhetően (egyenként nyolcórás időszáv naponta háromszori ismétléssel) a tartalmak csekélyebb változatosságot képesek mutatni, így nem meglepő, ha a Duna World Rádióon megjelenő műsorokat itthonról szívesebben érik el az „eredeti” megjelenési helyükön (Kossuth Rádió, Bartók Rádió). A Testület véleménye szerint e műsorstruktúra mindenképpen értékelendő az univerzalitás szolgálatának azon jeleként, amivel a közszolgálati média a magyar nemzet határon kívül élő közösségeik számára lakóhelyétől függetlenül, egyenlő esélyekkel kívánja biztosítani a kínálatához való hozzáférést.

A fentiek rövid összegzéseképpen a Testület álláspontja szerint a Duna World Rádió univerzális jellegét a maga „nemében” kell értékelni, amely pályán, a maga lehetőségei körében igenis univerzális szolgáltatásnak minősül, a közmédia más csatornáin „bizonyított” műsorainak világszerte történő elérhetővé tétele pozitív üzenetértékkel bír a magyar nemzet valamennyi tagja irányába.

4. 3. 3. Minőség és megkülönböztethetőség

A Duna World Rádió korábbiakban többször ismertetett tematikája látszólag önmagában nem képes gazdagítani a közszolgálati média portfóliójának kínálatát, hiszen saját gyártású műsorokat nem sugároz, ugyanakkor léte a médiapiac tekintetében egyértelműen újdonsággal szolgál. A csatorna kínálata tudatosan nem a tömegeket kívánja megszólítani, hanem a Magyarországtól – illetve a Kárpát-medencétől – távol élő kisebbségi igényekre igyekszik fókuszálni.

Gyakori jelenség az egyes szolgáltatók portfóliójának diverzifikálása, amely az európai közmédiumokra is jellemző. A magyar közszolgálati médiarendszer is

helyesen ismerte fel, hogy az általános tematikájú szolgáltatások – bár egy-egy ún. „főcsatorna” fenntartása továbbra is indokolt – kora lejárófélben van, és helyettük több, önálló arcélú csatorna indítása a jövő útja a közönség, illetve a nemzet valamennyi tagjának elérése irányába.

Nem kétséges, hogy a közszolgálati média technikai értelemben képes magas színvonalú műsorok előállítására, illetve megrendelésére, a külső partner által gyártott műsorszámok megfelelően szigorú ellenőrzésére; ez a médiavilág technológiai fejlettségét tekintve ma már magától értetődő, alapvető elvárás.

A Testület számára világos, hogy a közmédia nem korlátozhatja saját tevékenységét a profitorientált média által szabadon hagyott területek ellátására, a társadalom széles rétegeihez is szólni kell tudnia. A Duna World Rádió e célkitűzés megvalósításához önmagában nem visz közelebb. Ellenben a médiapiac és a közönség médiafogyasztással összefüggő szokásai jelentősen változtak az elmúlt években, így egyre nagyobb jelentőségre tesznek szert az önmagában keveseket elérő csatornák akkor, ha egy-egy szolgáltató kezében több ilyen is összpontosul, és ezek együttes ereje már elégséges ahhoz, hogy a társadalom jelentős részét megszólítsák. A Duna World Rádió ehhez nem az egyes tartalomtípusok iránti érdeklődés szerint fragmentálódott társadalmat veszi alapul, hanem a magyar nemzet földrajzilag elkülönülő közösségei alapján kívánja egy speciális kör igényeit kielégíteni.

A minőség ugyanakkor a potenciális közönség szempontjából nem elsősorban technikai értelemben vett magas színvonalat, hanem színvonalas, átélhető, érdekesítő, gondolkodásra készítő, emlékeket felidéző, átélhető érzelmeket közvetítő, a magyar kultúra vagy a világ valamely szegletét a hallgató számára megnyitó műsorszámokat jelent. A Duna World Rádió esetében sem szerencsés, illetve távlatosan nem szolgálja a közmédia érdekeit sem, ha egyfajta kulturális karanténként funkcionál, ahol közvetített kulturális örökség egyfajta lezárt, befejezett, enyhén dohsgazú jelenségként tűnik fel, amely a mai kor által felvetett kérdésekhez csak igen áttételesen kapcsolható. A csatorna műsorkínálatának „összeválogatásában” is érezhető az a törekvés, amely a korábban a műsorkínálatban nem, vagy csak elvétve szereplő tartalmak újraértelmezésére irányul, és amely megpróbálná átélhetővé tenni e tartalmakat az újabb generációk számára is, de az ebbéli erőfeszítéseket érdemes lenne még hatékonyabbá tenni.

4. 3. 4. A tartalom értékessége

Figyelembe véve, hogy a Duna World Rádió kínálatában kizárólag olyan műsorok kapnak helyet, amik korábban más adókon már eljutottak a közönséghez, a csatorna tartalmának értékessége önmagában igen nehezen értelmezhető feladat a Testület számára. Nem vitatható azonban, hogy egy tájékoztatást, kulturális és ismeretterjesztő tartalmakat képernyőre tűző televíziós csatorna elvben, „papíron” értékes, azaz – felismerve a közszolgálati média létét alátámasztó elvi alapvetések által e tekintetben diktált következtetéseket – megdönthetetlen vélelem szól amellet, hogy efféle tartalmakat a közmédiának közzé *kell* tennie. Vagyis bizony állítható, hogy a magyar kulturális örökség valamely elemének bemutatását

zászlajára tűző csatorna fogalmilag „értékes”. Azaz – felismerve a közszolgálati média létét alátámasztó elvi alapvetések által e tekintetben diktált következtetéseket – megdönthetetlen vélelem szól amellett, hogy efféle tartalmakat a közmédia közzétehet, és ezzel törvényi kötelezettségeivel összhangban cselekszik.

A közszolgálati érték-vizsgálat során a szolgáltatáshoz fűződő egyéni (individuális) és közösségi (állampolgári) értéket is meg kell tudnia becsülnie a Testületnek. A Duna World Rádió tematikáját tekintve egyértelmű, hogy mind az egyén, mind a közösség (legyen az kisebb, nagyobb, vagy akár az egész társadalom szintjén értelmezett) profitálhat a szolgáltatásra jellemző tematika közzétételéből. Noha a csatorna célközönsége elsődlegesen a magyar nemzet határon kívül boldoguló közösségei, nem szabad megfeledkezni arról, hogy a Duna World Rádió nem kizárólag nekik, de róluk is kíván szólni.

Ez még azokra is igaz, akik maguk nem követik figyelemmel ezen tartalmakat, akik a Duna World Rádió esetében a rádióhallgatók döntő többsége, hiszen a közjó gyarapodása akkor is pozitív hatást gyakorol lényegében potenciálisan a társadalom valamennyi tagjára, ha egy-egy individuum ahhoz személyes erőfeszítésével nem járult hozzá, azaz, a rádió által képviselt kulturális érték önmagában a közjó gyarapítását szolgálja. A kulturális tartalmak médiabeli választékának bővülése, még ha sajátos, feltehetően eleve csak egy kisebbséget megszólítani képes műfajok is érintettek, értékteremtésnek, de legalábbis - megőrzésnek tekinthető.

A fentiek mellett a Testület álláspontja szerint a tartalom értékét növeli az a szemlélet, felelősségvállalás, amellyel a Duna World Rádió nap mint nap segít a magyarság közösségei közötti kapcsolatot fenntartani, illetve a nemzeti és kulturális identitás megőrzésében hathatós szerepet betölteni. Ilyen módon a Testület a tartalom értékességének vizsgálata során nem szorítkozhat önmagára a csatornán megjelent tartalomkínálatra, az csak a megszólítani kívánt célközönségre gyakorolt hatásokkal együttesen alkot értelmezhető egységet; márpedig e tekintetben a Duna World Rádió mint magas szintet képviselő érték megkérdőjelezhetetlen.

4. 3. 5. A tartalom innovatív jellege

Az innováció fogalma és a Duna World Rádió tematikája nem kézenfekvően párosíthatóak össze. E tekintetben a Testület szem előtt tartja a csatorna rendeltetését, ugyanakkor – némiképpen éppen e misszió betöltésére is figyelemmel – egyértelművé kívánja tenni a Közszolgálati Médiaszolgáltatónak, hogy akad még teendője. A tájékoztatásra, kultúra közvetítésére épülő tematika akkor tudja elérni a közönségben a közmédiától joggal elvárt hatást (azaz, hogy nem csupán az idősebb generációk kétségkívül meglévő, és korábban kiszolgáltatás nélkül maradt igényeire, hanem az érintett műfajok mai kor követelményeire való adaptálására is ügyeljen), ha korszerű, a mai médiavilág színvonalához és hallgatói szokásaihoz, igényekhez igazodik.

Mindeközben nem csak felmutatni kell tudnia bizonyos értékeket, hanem értéket teremteni is, és magas színvonalával hozzájárulni a médiapiacra meglévő, már eleve hatalmas választék bővüléséhez oly módon, hogy ezzel egyidejűleg jelentősen meg is haladja ezen választék általános színvonalát. A Testület ezen szemlélete nem elsődlegesen a Duna World Rádió tekintetében támasztott elvárás; lévén, hogy kizárólag más csatornákon futó (illetve futott) műsorokat szerkeszt adásba, így elsődlegesen arra kell összpontosítani, hogy a meglévő kínálatból valóban a leginkább arra érdemes tartalmakat juttassa el közönségének.

Az innováció azon terepe, ahol a leglátványosabban jelentkezhet és valóban érdemben hozzájárulhat az országhatárokon kívül élő magyarság kulturális identitás megőrzésében, az online tartalomszolgáltatás. A Testület gyanítja, hogy a változó médiafogyasztási szokások egyre erőteljesebben arra a következtetésre vezetnek, hogy az újabb korosztályok számára egyre kevésbé lesz meghatározó információforrás a hagyományos rádiózás – főként igaz ez a Duna World Rádióra, amely földfelszíni sugárzás útján nem is érhető el a közönség számára.

A csatorna által elérni kívánt közösségek megszólításának leginkább preferált módjának az online elérés mutatkozhat, így a közmédia számára az innovációra törekvés nem csupán törvényi kötelezettség (Mttv. 83. § (2) bekezdés *a*) pont), hanem egyenesen létszükséglet, a jövővel szemben alkalmazható „önvédelmi eszköz”. A szolgáltatás Testületnek benyújtott leírása e tekintetben nem teljes mértékben részletezett, és azt is érdemes rögzíteni, hogy a közszolgálati média vizsgálatkori online jelenléte hordoz magában további fejlesztési lehetőségeket, amit a Közszolgálati Médiaszolgáltató is elismer, így a teljes online portfólió egységében is áttekintésre, felülvizsgálatra érdemes (bár értelemszerűen nem képezheti jelen eljárás tárgyát). Ezzel együtt a Testület véleményének megerősítését tapasztalja a Közszolgálati Testület konzultációja során tett megállapításokban: a közmédia egyik legnagyobb hiányossága az online megjelenésben, a felület (mediaklikk.hu) használhatóságában, korszerűségében, a visszajelzések lehetőségének hiányában tapasztalható.

Végezetül a Testület utalni kíván arra, hogy az innováció körében is érdemes a csatornán futó tartalmakon túlmenően a műsorstruktúra kapcsán is véleményt nyilvánítani. Az egyes földrészek időzónájához kapcsolódóan kialakított műsorstuktúra mindenféleképpen innovatív megoldásként értékelhető, bár az is igaz, hogy ennek hiányában a csatornát életre hívó küldetésének megvalósítása igencsak nehezen lenne kivitelezhető; vagyis az innováció e tekintetben a Duna World Rádió léte, működése, funkciója esszenciáját kell hogy jelentse.

4. 3. 6. A társadalomra és az állampolgárokra gyakorolt hatás

A Testület megítélése szerint a Duna World Rádió társadalomra és állampolgárokra gyakorolt hatását – hasonlóképpen más vizsgálati szempontokhoz – a célközönség szempontjából, semmint a teljes magyar közönség szempontjából érdemes értékelni. Ilyen módon értékelendő, hogy a magyar nemzet világ távoli részein élő tagjai a saját napi életritmusukhoz igazodó időszámban férhetnek hozzá a magyar nyelvi kultúrát, hagyományokat számukra életben tartó

tartalmakhoz. Ennek köszönhetően a csatorna műsorkínálatával, kulturális tematikájával elsődlegesen a tájékoztatás, a kulturális felelősségvállalás terepén kíván érezhető hatást gyakorolni közönségére.

A Duna World Rádió a Magyarországon történt események, illetve a magyar kultúra iránt érdeklődő célközönsége számára megkérdőjelezhetetlenül hiánypótló jellegű csatornaként funkcionál, kortól, nemtől függetlenül. A Testület úgy véli, a csatornának jelentős szerepe és felelőssége van a Magyarországtól távol élők kiszolgálásában, amely célkitűzésnek a Duna World Rádió csak az első, de talán éppen ezért az egyik, ha nem a legfontosabb eleme. Amennyiben ugyanis a Duna World Rádió képes erős kapocsként szolgálni a magyar kultúra és identitás megőrzésében, úgy abból hosszabb távon könnyen a közmédia többi, egyenként elsődlegesen más-más értékeket képviselő csatornáit is csak profitálhatnak; ez az érték közvetítés pedig végső soron magukra a hallgatókra is visszahathat. Nem elhanyagolható, hogy az erős identitástudat megőrzése esetleges következménye lehet a világ különböző részein, esetlegesen elszigetelten élő magyar közösségek egymáshoz közelebb hozatala, amely hatás mind egyéni, mind közösségi szinten is számos pozitív következménnyel járhat, úgy, mint például a nemzeti önazonosság megerősödése, továbbadása.

Figyelemmel arra, hogy a Duna World Rádió következetes szerkesztési elvek érvényesítésével más csatornák tartalmait (elsősorban Kossuth Rádió és a Bartók Rádió műsorait) igyekszik egy jól körülhatárolt hallgatói bázishoz eljuttatni, így értelemszerűen az említett csatornák által kifejtett hatásokat is érdemes számba venni. Ennek köszönhetően a tájékoztatásban, információátadásban betöltött szerepe révén a csatorna nagymértékben hozzájárul a célközönség tájékozottságát feltételező véleményformáláshoz és annak egyes döntésekben történő kifejezéséhez. Emellett a hagyományt ápoló zenei műsorok, a hazai kortárs szerzők és más minőségi zenei tartalmak bemutatása mind-mind a szabadidő kellemes, értékek közvetítette környezetben való eltöltését szolgálják.

A Testület véleménye szerint a Duna World Rádiótól küldetésénél fogva nem is lehet olyan „látványos” hatásokat elvárni, mind a közszolgálati média többi, saját tartalmakat bemutató, tematikus, földfelszíni sugárzás útján terjesztett csatornáktól. Mindez természetesen nem jelenti azt, hogy a közmédiának ne kellene törekednie arra, hogy a lehetőségei közül mindent megtegyen a diaszpórában élő magyarság szolgálatáért; mindez leginkább a csatorna kínálatában megjelenő műsorok gondos, felelősségteljes, a közszolgálati média hitvallásával összhangban álló válogatás révén valósulhat meg.

4. 3. 7. Elérés a célközönség körében

Tekintettel arra, hogy a csatorna nem pusztán a célközönségének, de általában véve az elérésének vonatkozásában nem állnak rendelkezésére részletes hallgatottsági adatok, így e körben a Testület inkább csak óvatos megállapítások tételére kíván szorítkozni. A rendelkezésre álló adatok alapján a Duna World Rádió napi hallgatottsága országosan a teljes népesség körében (15 éves vagy annál idősebb lakosság körében) a 2019. első három negyedében 11–18 ezer fő

között mozgott. Ez ugyanakkor nem minősül beszédes adatnak a Testület számára abban a tekintetben, hogy a ténylegesen megszólítani kívánt célközönség vonatkozásában ilyen adatok nem állnak rendelkezésre.

A Duna World Rádió terjesztése műholdon és internet-hozzáférés útján valósul meg, így a technikai feltételek teljesülése esetén a világ bármely pontján hozzáférhetőek a műsorok, mind lineáris, mind egyéni lekérés alapján. Ez a körülmény a csatorna által betölteni kívánt funkció fényében alapelvárás, de egyúttal lehetővé is teszi a műsorok iránt érdeklődők számára a hozzáférés mobilitását.

A csatorna hozzáférésben alapvető szerepet játszó online terjesztés nagy lehetőség a közmédia számára a médiafogyasztási szokásokban érzékelhető hangsúlyok eltolódására figyelemmel. Ezzel ugyanis platformváltás nélkül is lehetőség nyílik a külföldön élő magyarság fiatalabb generációinak megszólítására, a Duna World Rádió által hordozott értékek körükben való terjesztésére. A Testület határozott megítélése szerint a közmédia számára elengedhetetlen, hogy a digitális tér nyújtotta lehetőségeket minden formában és módon kihasználva, jelentős számú közönséget sikerüljön a csatorna hallgatói – illetve egyéb szolgáltatásainak igénybevevői – között tudnia.

4. 3. 8. Költséghatékonyság

A Közzolgálati Médiaszolgáltató tájékoztatása szerint – a csatorna műsorstruktúrájából adódóan – a Duna World Rádióhoz nem kapcsolódnak direkt gyártási, vagy terjesztési költségek, így esetében éves tényköltség nem mutatható ki. A Duna World Rádió esetében mindössze a csatorna működtetéséhez szükséges HR költségek jelennek meg a kiadási oldalon (38 millió forint).

Ahogy a Testület a fentiekben már jelezte, a kívánt célok beteljesítése és az elvárt magas minőség elérése jelentős részben – bár messze nem kizárólagosan – gazdasági kérdés is. Ennek fényében a Duna World Rádió működtetésének céljára elkülönített összeg éves szinten minden tekintetben elenyészőnek nevezhető, ár-érték aránya megfelelő. Ugyanakkor a csatornához kapcsolódó jövőbeni esetleges fejlesztések költségigénye – ha a Közzolgálati Médiaszolgáltató megfontolja a Testület által felvetett javaslatokat – a jelenleg a csatornára fordított összeget jelentősen meghaladhatja (ami az említett költségek mértékre tekintettel igen könnyen előállhat). Ennek forrásai jelen pillanatban noha, nem azonosíthatók, azonban a csatorna jellegére, funkciójára, műsorstruktúrájára tekintettel e tételeknek nem is feltétlen kifejezetten a Duna World Rádióra fordítandó direkt költségek formájában kellene megjelenniük.

4. 3. 9. A médiapluralizmus alakulásának vizsgálata

A Testület egyetért a Közzolgálati Médiaszolgáltató szolgáltatás-leírásában foglalt azon véleménnyel, miszerint a csatorna piaci helyzete egyedülálló: páratlan szolgáltatást nyújt, melynek szerepe a világ különböző pontjain élő magyarok közötti kapcsolat létrehozása, fenntartása és annak ápolása, a külhonban élő

magyarság hiteles tájékoztatása, számukra az aktuális hazai történések, hírek, beszámolók közvetítése. E célok érdekében állva a Duna World Rádió kuriózumnak számít a rádiós piacon, így a médiapluralizmusra kizárólag előnyös hatásokat képes gyakorolni. A Duna World Rádió létevel a tartalomelőállítás piacán sem gyakorolhat negatív hatást a médiapluralizmusra, hiszen saját tartalmat nem állít elő, pusztán a közmédia már meglévő, értékes tartalmai közül szelektál.

Tekintettel a Duna World Rádió egyedi műsorstruktúrájára, a vizsgálat során megállapítást nyert, hogy a szolgáltatás nem gyakorol káros hatást más rádiós médiaszolgáltatásokra, azaz nem veszélyezteti a médiapiac egyensúlyát, a tartalomkínálat és -előállítás sokszínűségét, a médiapluralizmust.

4. 3. 10. Következtetések

A Duna World Rádió csatorna közszolgálati értékével kapcsolatban a Testület a következő megállapításokat teszi:

- a Duna World Rádió tematikája, missziója a közszolgálati médiával szemben támasztott követelményekkel teljes mértékben összhangban van,
- Magyarországon, illetőleg a magyar társadalomban a rádió még mindig fontos szerepet betöltő médiumtípus, ezért a tematikus csatornák indítása és fenntartása nem indokolhatatlan elképzelés,
- a Duna World Rádió jelenlegi formájában, elsősorban terjesztési módjainak köszönhetően gyakorlatilag nemcsak a hazai társadalom, de a diaszpórában élő magyarság szinte minden tagja számára elérhető lehet,
- a változó médiafogyasztási szokásokat felismerve, valamint a közszolgálati média jövőbeni társadalmi szerepének erősítése érdekében kiemelten fontos nagyobb figyelmet fordítani az online felületek struktúrájának átláthatóbbá, fogyaszthatóbbá tételére,
- továbbra is célul kell kitűzni a Duna World Rádió hallgatottságának egyenletes növelését, a tartalomkínálat minőségének megőrzése, illetve a célcsoportok szerinti esetleges differenciálás megvalósítása mellett,
- a Duna World Rádió költségei nem igénylik a közszolgálati médiára fordított állami támogatás összegének növelését,
- így a fenti megállapításokra alapozva a Duna World Rádió közszolgálati értéke eléri a szükséges mértéket.

5. A TESTÜLET DÖNTÉSE

A Szabályzat szerint a meglévő szolgáltatások esetében a közszolgálati érték-vizsgálat elvégzésére irányuló eljárás egyetlen részből áll, ennek során a Testület értékeli a szolgáltatás által képviselt közszolgálati értéket.

A Testület a vizsgálat lefolytatását követően úgy találta, hogy a Duna World Rádió szolgáltatás magas közszolgálati értéket képvisel, és jóváhagyja a szolgáltatás eredeti feltételekkel történő további folytatását.

Budapest, 2019. október 6.